T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİLLER EĞİTİMİ
FRANSIZ DİLİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

OTİSTİK ÇOCUKLARDA DİL VE İLETİŞİM BECERİLERİ (3-6 YAŞ ARASI)

Deniz ERBİLGİN

DİYARBAKIR – 2016

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİLLER EĞİTİMİ
FRANSIZ DİLİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

OTİSTİK ÇOCUKLARDA DİL VE İLETİŞİM BECERİLERİ (3-6 YAŞ ARASI)

Hazırlayan
Deniz ERBİLGİN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ahmet TARCAN

DİYARBAKIR – 2016

TAAHHÜTNAME

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Dicle Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'ne göre hazırlamış olduğum "Otistik Çocuklarda Dil ve İletişim Becerileri" adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılamasını arz ederim.

✓ Tezimin tamamı her yerden erişimine açılabilir.

□ Tezim sadece Dicle Üniversitesi yerleşkesinden erişime açılabilir.

□ Tezimin …yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

06.04.2016

Deniz ERBİLGİN

YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI

"Otistik Çocuklarda Dil ve İletişim Becerileri" adlı Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi' ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Deniz ERBİLGİN

Danışman
Doç.Dr.Ahmet TARCAN

KABUL VE ONAY

Deniz ERBİLGİN tarafından hazırlanan "Otistik Çocuklarda Dil ve İletişim Becerileri" adlı çalışma 06.04.2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jürimiz tarafından Fransız Dili Anabilim Dalı, YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan	**: Prof. Dr. Vatan KAVAK ……**
Tez Danışmanı	**: Doç. Dr. Ahmet TARCAN……**
Üye	**: Yrd. Doç. Dr. Halis SAKIZ…….**

Enstitü Müdürü

…./…/2016

ÖZET

OTİSTİK ÇOCUKLARDA DİL VE İLETİŞİM BECERİLERİ

Deniz ERBİLGİN

Yüksek Lisans Tezi, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Doç.Dr.Ahmet TARCAN

Nisan, 2016, 68 sayfa

Bu çalışmanın amacı, 3-6 yaş arası otistik çocuklarınPeabody Resim-Kelime Testi kullanarak alıcı dil becerisini ölçmek ve aynı yaş grubundaki otistik özellik göstermeyençocukların alıcı dil seviyelerini karşılaştırmak ve otistik çocukların dil gelişimlerine katkıda bulunmaktır.

Araştırmanın evrenini, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır ilinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde eğitim gören 22 otistik çocuk oluşturmaktadır. Söz konusu çocuklar yaş, cinsiyet, baba eğitimi, evde konuşulan diller, kardeş sayısı, annenin çalışma durumu, çocuğun televizyon izleme alışkanlığıkonularında araştırılmıştır. Bu araştırmayı yaparken de çocukların ailelerine bir anket uygulanmıştır.

Araştırmanın sonucuna göre, benzer yaş kategorisindeki erkek otistiklerin, kız otistiklere oranla alıcı dil becerileri karşılaştırılmıştır. Babanın eğitim durumu ile çocukların almış oldukları dil puanları tablo olarak verilmiştir. Ayrıca tek dil (Türkçe) konuşan çocuklar ile iki dil (Türkçe ve Kürtçe)konuşan çocukların alıcı dil puanları arasında bir farklılık bulunup bulunmadığı da incelenmiştir.Evde konuşulan dil sayısı dışındakardeş sayısı ile çocukların dil puanları arasında bir ilişki olup olmadığına da bakılmıştır. Yine bunun gibi, annelerin çalışma durumu, otistik çocukların televizyon izleme durumları ile Peabody dil puanları arasında ilişki incelenmiştir.Normal dil gelişimi gösteren sağlıklı çocuklarda yaşla doğru orantılı artan dil puanlarının otistik çocuklarda da geçerli olup olmadığı sorgulanarak otistik çocukların yaşlarıyla orantılı olarak ortalama dil puanları ile ilgili tahmin geliştirilmeye çalışılmıştır. Yaş ve dil puanı arasındaki ilişkinin cinsiyete göre değişiklikgösterip göstermediğinin anlaşılabilmesi için otistik kızlar ve otistik erkekler ayrı tablolarda ve grafiklerde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İletişim,Dil, Alıcı Dil, Otizm,Peabody

RÉSUMÉ

COMPETENCES DU LANGAGE ET DE LA COMMUNICATION CHEZ LES ENFANTS AUTISTES

Deniz ERBİLGİN

Thèse de Master, Département de Didactique du Français Langue Etrangère

Directeur: Maitre de Conférences Dr. Ahmet TARCAN

Avril, 2016, 68 pages

L'objectif de cette étude est de mesurer les compétences linguistiques des enfants autistes âgés de 3-6 ans en utilisant le test de l'Echelle de Vocabulaire en Image de Peabody (EVIP) ou Peabody Picture-Vocabulary Test (PPVT) et de les comparer avec les niveaux de langage réceptif des enfants non autistes dans le même groupe d'âge, afin de contribuer au développement langagier des enfants autistes.

Un groupe de 22 enfants autistes scolarisés au cours de l'année scolaire 2014-2015 dans les centres de réhabilitation spéciaux de Diyarbakir relevant du Ministère de l'Education National, constituent les sujets de l'étude. Pour chaque enfant autiste, les paramètres suivants ont été déterminés par une enquête appliquée aux familles des enfants autistes : âge et sexe de l'enfant,niveau d'éducation du père, langues parlées à la maison, nombre de frères et de sœurs, travail de la mère, habitudes de regarder la télévision.

Au cours de mon enquête, les compétences langagières réceptives des garçons autistes et celles des filles autistes appartenant à la même catégorie d'âge ont été comparées. Le niveau d'éducation du père et les points obtenus par les enfants au test Peabody ont été donnés dans le tableau. De plus, la différence entre les scores de langage réceptif entre les enfants parlant une seule langue (turc) et les enfants parlant deux langues (turc et kurde) a été recherchée. Nous avons aussi examiné les relations entre les scores de langues des enfants avec le nombre de frères et sœurs. Finalement, la corrélation entre le travail de la mère, le fait de regarder la télévision et les scores Peabody a été déterminée. Les estimations ont été faites sur les points de langue pour déterminer s'il existait une augmentation directement proportionnelle à l'âge chez les enfants normaux ayant un développement langagier normal avec les enfants autistes. Afin de mieux comprendre, s'il existe des différences entre l'âge et les points de langue (les scores linguistiques), les tableaux et les graphiques ont été évalués séparément.

Mots-clés: Communication, Langage, Langage Réceptif, Autisme, Peabody

ABSTRACT

LANGUAGE AND COMMUNICATION SKILLS

IN AUTISTIC CHILDREN

Deniz ERBİLGİN

Master of Arts, French Language Teaching

Supervisor: Assoc.Prof.Dr.Ahmet TARCAN

April, 2016, 68 pages

The purpose of this study is to measure the language skills of autistic children aged 3-6 years by using Peabody Picture Vocabulary Test-(PPVT) and compare them with the levels of receptive language of non-autistic children in the same age group in order to contribute to the language development of autistic children.

A group of 22 autistic children attending school during the 2014-2015 school year in special rehabilitation centers in Diyarbakir under the Ministry of National Education are the subjects of the study. For each autistic child, the following parameters were determined by a survey applied to families of autistic children: age of the child,sex, father's education level, languages spoken at home, number of brothers and sisters, mother's profession, the habit of watching TV.

During the investigation, receptive language skills of autistic boys and those of autistic girls in the same age group were compared. Father's education level and the points obtained by the children at the Peabody test weregiven in the table. Moreover, the difference between the scores for receptive language between children speaking one language (Turkish) and children speaking two languages (Turkish and Kurdish) was sought. We also examined the relationship between children language scores with the number of siblings in the family. Finally, the correlation between the mother's profession, watching TV and Peabody scores was determined. The estimates were made on the language points to determine whether there was an increase in direct proportion to age in normal children with normal language development with autistic children. In order to understand better whether there are differences between age and language issues (language scores), the tables and charts were assessed separately.

Keywords: Communication, Language, Receptive Language, Autism, Peabody.

TEŞEKKÜR

Başta, tez konumun seçiminde ve araştırmamın her aşamasında bana sunduğu rehberlikten, bilimsel katkıdan ve dostça yaklaşımlarından dolayı tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Ahmet TARCAN'a en içten teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Ayrıca, çalışmalarımda bana en büyük desteği veren, başta eşim Emine ERBİLGİN ve kız kardeşim Dr. Yıldız KARAHAN olmak üzere, tüm aileme sevgilerimi ve sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Deniz ERBİLGİN

Diyarbakır – 2016

KISALTMALAR

APA **:**AmericanPsychiatricAssociation (Amerikan Psikiyatri Derneği)

DSM **:**TheDiagnosticand Statistical Manual of MentalDisorders (Ruhsal Bozukluklaraİlişkin Tanı ve İstatistik El Kitabı)

ÖBDÖA **:**Ölçüt Bağımlı Dil Örneği Alımı

PPVT **:**Peabody Picture Vocabulary Test (Peabody Resim Kelime Testi)

YGS **:**Yaygın Gelişimsel Bozukluk

İÇİNDEKİLER

TAAHHÜTNAME ..... **i**

YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI ..... **ii**

KABUL VE ONAY ..... **iii**

ÖZET ..... **iv**

RÉSUMÉ ..... **v**

ABSTRACT ..... **vi**

TEŞEKKÜR ..... **vii**

KISALTMALAR ..... **viii**

BÖLÜM I

1.GİRİŞ 4

1.1. Problem Durumu 4

1.2. Araştırmanın Amacı 4

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları 4

1.4. Varsayımlar 4

1.5.Tanımlar 5

1.5.1. Farklı Kaynaklardaki “Otizm ve Otistik” Sözcüklerinin Tanımları 5

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE 7

2.1. Dil Edinimi 7

2.2.Tek Sözcüklü Dönemde İletişim İşlevlerinin Sınıflandırılması 9

2.3. Dil Edinimi Kuramları 10

2.3.1. Davranışçı Kuram (Fr. Théorie Comportementaliste o uBéhavioriste) 10

2.3.2. Doğuştancı Kuram (Fr. Théorie Innéiste ou Nativiste) 10

2.3.3. Etkileşimsel Kuram (Fr. Théorie Interactionniste).....11

2.4.Otizm.....11

2.4.1.Otizmin Nedenleri.....13

2.4.2. Otizmin Tipik Belirtileri.....13

2.4.3. Otistik Bozukluk Gösteren Bireylerin Genel Özellikleri 14

2.4.4. Otistik Çocukların Dil ve İletişim Becerileri.....15

2.4.5.Çalışmanın Zorlukları.....19

BÖLÜM III

3. YÖNTEM 20

3.1. Araştırma Modeli 20

3.2. Evren ve Örneklem.....20

3.3. Veri Toplama Araçları.....22

3.3.1. Peabody Resim-Kelime Testi (Peabody Picture-Vocabulary Test) 22

3.3.2. Peabody testinde yer alan ve çocukların bilemedikleri resimler.....26

3.3.3. Otistik Çocukların Ailelerine Uygulanan Anket.....30

3.4. Verilerin Analizi.....30

BÖLÜM IV

4. BULGULAR.....31

4.1. 3-6 Yaş Arası Otistik Çocuk Tablosu 31

4.2. Otistik Kızlarda Alıcı Dil Değerleri 32

4.3. Otistik Erkeklerde Alıcı Dil Değerleri 33

4.4. Baba Eğitiminin Alınan Dil Puanı Üzerindeki Etkisi 34

4.5. Evde Konuşulan Diller ve Alınan Puan.....35

4.6. Kardeş Sayısının Dil Yaşı Üzerindeki Etkisi.....36

4.7. Annesi Çalışan ve Çalışmayan Otistik Çocukların Test Puanlarının Karşılaştırılması.....37

4.8. Televizyon İzleme Alışkanlığı ve Dil Yaşı.....38

4.9. Cinsiyet ve Alınan Dil Puanı 39

4.10. Baba Eğitimi ve Konuşulan Diller 40

4.11. Kardeş Sayısı ve Konuşulan Diller 42

4.12. Annenin İşi ve Konuşulan Diller 43

4.13. TV İzleme Alışkanlığı ve Konuşulan Diller.....44

4.14. Cinsiyet ve Konuşulan Dillerin Dil Yaşı Üzerindeki Etkisi 45

BÖLÜM V

5.1. TARTIŞMA.....47

5.2. SONUÇ ve ÖNERİLER.....51

5.2.1. Sonuç.....51

5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler.....52

KAYNAKÇA.....54

EKLER 59

EBEVEYN TANIMA ANKETİ 59

İZİN BELGESİ 60

PEABODY TESTİNİN BİRKAÇ SAYFASI 61

PEABODY RESİM KELİME TESTİ CEVAP ANAHTARI 64

PEABODY RESİM KELİME TESTİ ALICI DİL YAŞ BULMA ÇİZELGESİ.....67

ÖZ GEÇMİŞ 68

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın sınırlılıkları, varsayımlar, kısaltmalar ve tanımlar bulunmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Sağlıklı çocuklarda alıcı dil gelişimiyle ilgili literatürde yeterli miktarda çalışma ve ölçek mevcuttur. Ancak, zihinsel engellilerle ilgili ölçek çalışmaları yapılmasına rağmen henüz bir standart oluşturulamamıştır. Özel olarak da, otistik çocukların gelişimiyle ilgili bütün dünyada kullanılan standart testler henüz tam anlamıyla geliştirilememiştir. Bu çalışmada, otistik çocukların alıcı dil ölçeği araştırmalarına katkıda bulunmak amaçlanmaktadır. Bu bağlamda, sağlıklı çocuklarda kullanılan Peabody Resim-Kelime Testi (Peabody Picture-Vocabulary Test) otistik çocuklara uygulanarak bir skala elde edilmeye çalışılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 3-6 yaş arası otistik çocukların Peabody Resim-Kelime Testi kullanarak alıcı dil becerisini ölçmek ve aynı yaş grubundaki otistik özellik göstermeyen çocukların alıcı dil seviyelerini karşılaştırmak ve otistik çocukların dil gelişimlerine katkıda bulunmaktır.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, Diyarbakır ilinde yaşayan ve Diyarbakır il sınırları içerisinde yer alan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde eğitim alan 3-6 yaş arası otistik çocuklar ve bu çocukların aileleri ile sınırlıdır.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada, otistik çocukların aileleri otistik çocuklarıyla ilgili anketi yanıtlarken görüşlerini ve izlenimlerini içtenlikle yansıttıkları, özel eğitim ve

rehabilitasyon merkezlerinde çalışan öğretmenler otistik çocuklara Peabody Resim-Kelime Testini çok özenli ve kurallara uygun bir şekilde uyguladıkları varsayılmıştır.

1.5.Tanımlar

Dil: Dil, en basit tanımıyla, insanların duygu ve düşüncelerini anlatmak için kullandıkları yazılı ve sözlü bir iletişim aracıdır. Dil; alıcı ve ifade edici dil olmak üzere iki temel gruba ayrılır. Türkçe Dilbilim sözlüğü dili şu şekilde tanımlar: "Nedensiz simgelerden oluşan, bildirişimin gerçekleşmesini sağlayan dizge." (İmer, Kocaman, Özsoy, 2011: 86).

İletişim: Kaynaklarda iletişim ile çok sayıda tanım geçmektedir. Berelson ve Steiner tarafından geliştirilen tanım şudur: "İletişim bilginin, fikirlerin, duyguların, becerilerin vb.'nin simgeler kullanılarak iletilmesidir." (Berelson ve Steiner;1964 aktaran Mutlu, E. 2004:139).

1.5.1. Farklı Kaynaklardaki "Otizm ve Otistik" Sözcüklerinin Tanımları

Otizm: Çocuklarda görülen şizofrenik sendrom (Kazancıgil, 1978).

Otistik: Şizofreniye mahsus, geçek dışı fantezi ve bencil düşünme şekli (Kazancıgil, 1978).

Otizm: İçe dönüklük, kişinin ileri derecede içe kapanık oluşu, aşırı çekingenlik sebebiyle kişisel ilişkiler kurmada güçlük göstermesi hali (Kocatürk,1991).

Otistik: İçe kapanık; içe dönük; çekingen (Kocatürk,1991).

Otizm: İçe kapanma. Şizofrenin en ilerlemiş şekli; dış dünyadan tamamen kopmuş şekilde, gerçekler ile ilişkisini koparma, kendi içine kapanma durumu (Dökmeci, İ. , Dökmeci ve A. Handan, 2009).

Otistik: İçe kapanık, özürlü, otizm ile ilgili; otizm gösteren kişi, içine kapanık, çekingen. (Dökmeci, İ. , Dökmeci ve A. H., 2009).

Otizm üç yaşından önce başlayan ve ömür boyu süren, sosyal etkileşime ve iletişime zarar veren, sınırlı ve tekrarlanan davranışlara yol açan beynin gelişimini engelleyen bir rahatsızlıktır (URL-2, 2015).

Otizm: Sosyal etkileşim ve iletişimde bozulma, sınırlayıcı, tekrarlayıcı davranış, ilgi ve aktivitelerle belirli nöro-gelişimsel bir bozukluktur (American Psychiatric Association [A.P.A], 2000) (URL-10, 2015).

Yukarıdaki "otizm" tanımlarından anlaşıldığı gibi, 1970'li yıllarda çocuklarda bir tür şizofrenik sendrom olarak görülen otizm sözcüğü,1994 yılında DSM-IV (Uluslararası Ruhsal Hastalıklar Tanı ve İstatistik El Kitabı) kitabında "Yaygın Gelişimsel Bozukluklar" olarak tanımlanmıştır. Ancak bu sözcük için, günümüzde ise "Otistik Spektrum Bozuklukları" terimi daha çok kullanılmaktadır.

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dil Edinimi

Bir dili okul eğitimine gerek kalmaksızın doğal ortamlarda öğrenme sürecidir. Dil edinim süreci, doğumdan itibaren başlayıp 6 yaşına kadar devam eden bir süreçtir. Dil edinimi "Krashen'in resmi ortamda öğrenmeye karşıt olarak ürettiği bir kavramdır; edinim öğretim olmaksızın anadilinin ya da ikinci dilin kazanılmasını belirtir." (İmer ve diğ. 2011:88).

Alıcı dil; sözel uyaranların duyu-sinir ağı ve işitsel-algısal süreçler aracılığıyla anlaşılması olarak tanımlanır. Alıcı dil, bireyin kendi çevresindeki kişilerin konuştukları dili anlayabilme becerisidir. Alıcı dilde çocuk karşıdaki kişinin ne demek istediğini anlıyorsa ve zamanla sözcük dağarcığını geliştiriyorsa, bu çocuğun alıcı dil becerisinin geliştiği söylenir (Karacan, 2000).

Otistik çocuklarda alıcı dil becerileri geç olduğu için soyut sözcükleri anlamada güçlük çektikleri ve çoğunlukla otur, kalk gibi kısa yönergelere tepki verebildikleri görülür (Lovaas, 2003). Otistik bireylerin sosyal etkileşimdeki yetersizlikleri göz kontağı kurma, sözel olmayan iletişimdeki yetersizlikler, dikkat edememe, başkalarına karşı duyarsız olma olarak sıralanabilen durumları (Kodal, 2006), otistik bireylerin karakteristik özelliği olarak açıklanabilir. Otistik çocukların anlamaları konuşmalarına göre daha iyi olmakla beraber birlikte, karmaşık emirleri anlamazlar. Mecazları anlamalarında ciddi sorunları olur (Korkmaz, 2003: 84). Anlamsal gelişime ilişkin Kırcaali – İftar (2005) şunlara yer vermiştir: anlamsal gelişim (semantik) ise çoğu zaman sıra dışıdır. Genellikle, sözcükleri tipik anlamlarıyla kullanmada sorunlar görülür. Ayrıca, önemli bir bölümünde kişi zamirlerinin, özellikle "ben – sen" kullanımının karıştığı dikkati çeker. Alıcı dil gelişimi açısından bakıldığında ise başkalarının yorumlarına uygun karşılıklar vermekte ve başkalarının yorumlarını genişletmekte önemli yetersizliklere rastlanır.

İfade edici dil; bireyin kendisini anlatabilme becerisidir. Çocuklarda, alıcı dil, ifade edici dilden daha önce gelişir. Başka bir deyişle, alıcı dil ne kadar çok gelişmiş olursa ifade edici dil de o kadar iyi gelişir.

Otistik çocuklar iletişim sorunları yaşadıkları için, bu çocukların yaklaşık yarısında konuşma anlamlı bir iletişim aracı olacak şekilde gelişme göstermez. Kimi otistik çocuklarda ise konuşma hiç gelişmez ve mutizm (seçici konuşmamazlık) durumu görülebilir. Bu otistikler öğrendikleri sözcükleri bir daha hiç konuşmazken bir gün aniden çok karmaşık bir sözü söyleyebilirler. Konuşmalarında bazen geçici bazen de kalıcı gerilemeler görülür. Kendilerine özgü birtakım yeni sözcükler (neologizm) türetebilirler. Ayrıca bazı otistiklerde de öğrenilen konuşmanın belirli bir süre sonra kendiliğinden yok olduğu görülmüştür (Korkmaz, 2003).

Otistik çocukların yaklaşık olarak yarısında sözel ifade kullanmadıkları saptanmıştır. 5 yaşından önce eğitime başlayan otistik çocukların %85-90'ında ise sözel iletişimin bir iletişim aracı olarak tekrar kazanıldığının belirtilmiştir. Sözel ifade geç gelişmiş olan veya ağır otizm tanısı konulmuş küçük çocuklarda motivasyonel girişimler ve uygulamalar etkilidir. Dil gelişiminde motor taklit becerisinin ve uygulanan konuşma terapisi saatleri de önemli bir rol oynar (Korkmaz, 2003: 102).

İlk etaplar; çocuklarda dil gelişimi açısından ilk yıl söz öncesi dönem (prelinguistik) olarak adlandırılır.

Okul öncesi dönemler, çocuklarda temel dil yeteneklerinin kazanıldığı dönemlerdir. Söz öncesi dönem bebeğin ilk kelimeleri çıkarmadan önce ses ve mimikleri ile iletişim kurduğu dönemdir. Bebekler dil gelişimi için doğuştan donanımlıdırlar ve çevresindeki sesleri duymaya karşı son derece hassastırlar. Doğumdan birkaç hafta sonra bile dışarıdan gelen tüm sesler arasından insan sesini hatta annelerinin sesini ayırt edebilirler.

Çocukların dil edinebilmesi için kritik evrenin 0-6 yaş aralığında olduğu dilbilimci araştırmacıları tarafından ifade edilmektedir. Bu yaş aralığında çocuklar ilk başta doğal olarak kendi ailelerinden ve çevrelerinden çeşitli sözcükler duymaya başlarlar ve duydukları bu sözcükler sayesinde dil edinimine başlarlar. Merkezi sinir sisteminin sağlıklı olması, ses ve konuşma organlarının (Akciğer, gırtlak, ses telleri, dişler, damak vb.) tam ve işlevsel olması dil gelişiminin ön koşullarıdır.

Herhangi bir nedenden dolayı bebeklik evresinde duyma yetisini kaybeden ya da doğuştan duyma özürlü bir çocuğun dil edinimi çok zor hatta imkânsız bir hal alır.

Dil edinimi sözcük ve dilbilgisi yapılarının edinimi (edinimin miktarı ve sırası) normal ve normal olmayan çocuklarda farklı olmaktadır.

"İlk sözcükler birinci yılın sonlarına doğru ortaya çıkmaya başlamaktadır. Erken konuşan çocuklarda 8.aya doğru, geç konuşan çocuklarda 20. ayda, çocukların % 75'inde ise 12. ayda ortaya çıkmaktadır" (Moreau ve Richelle, 1997).

2.2.Tek Sözcüklü Dönemde İletişim İşlevlerinin Sınıflandırılması

Tablo 1. Halliday'in Kullandığı İşlevsel Terimler ve Her Bir İşlevin Genel Anlamı

İşlevsel Terimler	Anlam Göstergeleri
Araç işlevi	"istiyorum"
Düzenleyici işlev	"sana söylediğim gibi yap"
Etkileşim işlevi	"sen ve ben" çocuk adının seslenildiğini duyunca "efendim" diyerek yanıt verir.
Kişi işlevi	"işte geldim"
Tanıma işlevi	"nedenini açıkla"
Düşsel anlatım işlevi	"hadi ……. oynayalım"
Bilgi sunma işlevi	"sana söyleyecek bir şeyim var" Çocuk öğrendiklerini aktarmak için dili kullanır.

Tablo 1. Halliday'in Kullandığı işlevsel Terimler ve Her Bir İşlevin Genel Anlamı-Halliday'den alınmıştır(Keçeli Kaysılı :23).

Bahar Keçeli Kaysılı'nın aktardığına göre, işlev sırasına göre son olarak bilgi sunma işlevi ortaya çıkar. İlk dört işlev grup halinde ortaya çıkarken son ikisi 15.ayda ortaya çıkar ve bilgi sunma işlevi 21.ayda sona erer. Halliday'in ilk-dil dönemindeki işlevlere ilişkin görüsü, temel olarak işlevlerin anlamsal açıdan kişiler arasında gerçekleştiği ve genel olarak sosyal etkileşimi başlatmak ve devam ettirmek ile ilgili

olduğudur. Wells'in aktardığına göre: Dore'da bir yaşındaki çocukların tek kelimelik ifadeleriyle ilgili olarak benzer sonuçlara ulaşmıştır ve bu dönemi konuşma eylemlerinin (speechacts) farkına varma olarak tanımlamıştır. Bu söylem kurallarını; 'rica etmek', 'reddetmek', 'davet etmek', 'tebrik etmek' olarak sıralamıştır (Keçeli Kaysılı, 2006: 10).

2.3. Dil Edinimi Kuramları

2.3.1. Davranışçı Kuram (Fr. Théorie Comportementaliste o uBéhavioriste)

Bu kuram, 1950'li yıllardan sonra psikolojik problemlerin tedavisinde kullanılmaya başlamıştır. Bu kurama göre dil sözel bir davranış olup sosyal ortamda taklit ya da tekrar yoluyla öğrenilir. Ivan Pavlov, Skinner, Joseph Wolpe ve Albert Bandura bu kuramın önde gelen temsilcileridir.

2.3.2. Doğuştancı Kuram (Fr. Théorie Innéiste ou Nativiste)

Bu kurama göre, bir bebek doğduğu zaman dil yetisiyle doğar. İnsandaki bu dil yetisinin de biyolojik bir temeli vardır. Bu kuramın öncüleri Eric Lenneberg ve Noam Chomsky'dir.

Dilbilimci Noam Chomsky dil gelişiminin programlanmış bir süreç ve doğuştan gelen bir mekanizma olduğunu belirtir. Üretici dilbilgisi teorisi, dilin çevre tarafından aktive edildiğini, insanoğluna özgü bilişsel bir yapıdan kaynaklandığını belirtir. Bebeklerin özel bir dili öğrenmek için önceden programlanmış olarak doğmadıkları bilinir. Bebeklerin dil öğrenmede yatkınlıkları vardır ancak bu yatkınlık sadece çevrelerinde konuşulan herhangi bir dil olabilir. Doğduktan sonra evlat edinilen bir çocuk biyolojik ebeveynlerinin değil de evlat edinen ebeveynlerinin dilini öğrenecektir.

Evrensel Dilbilgisi Noam Chomsky ve onun ekolünden gelen dilbilimcilerin şiddetle savundukları, tezlerinin odak noktası olan kuramdır. Chomsky'ye göre, insanlar beraberlerinde dili edinmeye yönelik, programlanmış bir mekanizmayla doğarlar ancak bu mekanizma içinde bulunulan topluma yani o toplumun diline göre şekillenirler. Dili öğrenmek için gerekli olan her şey, beynimizde vardır. Bundan dolayı, Amerikalı dilbilimci Stephen Krashen "Asla dilbilgisi öğretmeyin" der (URL-1, 2015). Çünkü her normal çocuk, birkaç yıl içinde konuşmaya ve konuşulan kelime ve cümleleri anlamaya başlar ve bunu içgüdüsel olarak gerçekleştirir.

2.3.3. Etkileşimsel Kuram (Fr. Théorie Interactionniste)

Bu kuramın odak noktası birey kabul edilir. Bu kurama göre toplumsal davranışlar, bireysel davranışlar ile açıklanabilir. Bu kuram, bireylerin birbirleriyle olan etkileşimlerini, karşılıklı ilişkilerini ve söz konusu olan bu ilişkileri nasıl gerçekleştirdiklerini inceler. Bu kuramın savunucuları, bireylerin semboller vasıtasıyla etkileşimde bulunduğunu belirtmektedir. İşte bu yüzden, etkileşimsel kuramcılara sembolik etkileşim kuramcıları da denmektedir. William James, John Devvey, C. Horton Cooley, William Thomas ve G. LorbertMead adlı bilim insanları bu kurama katkıda bulunmuşlardır.

2.4.Otizm

Otizm, Yunancada "αυτός" (autos) kelimesinden alınmıştır. Kelime anlamı ise "kendine dönük" demektir. Otizmden ilk olarak 18.yüzyılda Fransa'da Jean ITARD ve İngiltere'de John HASLAM söz etmişlerdir. Bu bilim insanları otizmi incelemişler ve otizmli kişileri hiçbir tanı koymadan farklı kişiler olarak adlandırmışlardır. Otizm sözcüğü, ilk kez İsviçreli psikiyatrist Eugen Bleuler tarafından 1911 yılında "sosyal dünyaya katılımdan kendini çekme" olarak tanımlanmış ve "The American Journal of Insanity" (Amerikan Ruhsal Hastalık Dergisi) adlı yayında kullanılmıştır. İletişimin reddedilmesi ve gerçeklikle olan ilişkide bozukluk çerçevesinde nitelenen otizm kavramı, bu dönemde şizofreni hastalarında görülen belirtileri kapsamaktaydı. 1943 yılında ise çocuk psikiyatristi Leo Kanner, 11 çocuk üzerine yaptığı ilk incelemeler sonucunda otizmi bir sendrom olarak tanımlamıştır. Kanner'e göre otistik çocuklar şizofrenik özellikler gösterse de otizm birçok açıdan çocukluk şizofrenisinden farklılık göstermektedir. Kenner, otistik bozuklukla ilgili çalışmalarda bulunurken, aynı dönemlerde Hans Asperger de gelişimsel bozukluklar gösteren başka bir grup çocuk ile çalışmalar yürütmüştür. Günümüzde Asperger Sendromu olarak bilinen ve yaygın gelişimsel bozukluk (YGB) yelpazesi altında yer alan bu bozukluğu, ilk olarak Hans Asperger tanımlamış ve söz konusu bozukluğa da "Asperger" adını vermiştir (Eripek, 1998).

Günümüzde sağlık ve eğitim-öğretim sektöründe, medyada ve özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde adını sıklıkla duyduğumuz otizm ve otistik sözcükleri günlük yaşamımıza Dustin HOFFMAN'ın baş rolunuoyadığı "Rain Man" (Yağmur

Adam) adlı Hollywood yapımı ve 1990'lı yılların başlarında çok ilgi görmüş olan bu film ile girmiştir.

Otizm riski, prenatal, perinatal ve postnatal gibi bazı faktörlerle ilişkilidir. Risk faktörleri ile ilgili 2007 yılında yapılan bir araştırmada, ilerlemiş ebeveynlerin yaşları, düşük doğum ağırlığı, kısa gebelik süresi ve doğum sırasında hipoksi gibi doğuma bağlı faktörlerin de bağlantısı olduğu görülmüştür. (URL-12, 2016)

Ayrıca otizmin çeşitli diğer durumlarla da bağlantıları, Prof. Dr. Ahmet AYDIN ve Uz. Dr. Cem KINACI'nın "Otizme Çare Var" adlı kitabında, günümüzde otizm tanısı konulmuş olan çocukların sayısı, diyabet, kanser ve AİDS teşhisi konulmuş olan çocuklarınkinden daha fazla olduğunu belirtmektedirler. Yine bu kitapta Mark R. Blaxill adlı bir bilim insanı 1960-2004 yılları arasında 50'den fazla otizmde sıklık çalışmasının analizini yapmıştır. Bu analiz sonucuna göre 70'li yıllarda ABD'de 3/10000 altında olan otizm sıklığı, 90'lı yıllarda en az 10 kat artmıştır. Bu artışın sebebi Prof. Dr. Ahmet AYDIN'a göre şunlardır:

- Antibiyotik kullanılmasının artması
- Metal içeren aşıların ve metal içermeyen ama çok sayıda canlı virüsün bir arada bulunduğu aşıların (Kızamık-Kızamıkçık-Kabakulak-MMR gibi) kullanılmasındaki artış.
- Ekilebilir toprakların fakirleşerek sebze ve meyvelerdeki vitamin ve mineral içeriğinin düşmesi.
- Omega-3 tüketiminin azalması,
- Probiyotiklerden zengin gıdaların tüketiminin azalması
- Rafine gıdaların aşırı tüketilmesi
- Sezaryen doğumların aşırı artması
- Yeteri kadar güneşlenilmemesi (D vitamini yetersizliği)
- Ağır metal, radyasyon, elektromanyetik dalgalar, hava kirliliği, ilaç ve toksinlere fazla maruz kalınılmasıdır (URL-9, 2015).

Prof.Dr. Ahmet AYDIN'a göre, otistik çocukların tedavisinde yapılması gereken şey glütensiz (buğday unundan gıdalar) ve kazeinsiz (süt ve süt ürünleri) gıda maddelerinden kaçınmaktır. Zira glüten ve kazeinin otistik çocuklar için önemli bir tehlike arz etmektedir.

Otizmin erkeklerde görülme oranı, kızlarınkinden yaklaşık 4-5 kat daha fazla olmasının sebebi Kanadalı bilim insanlarına göre, X kromozomunda bulunan bir genden kaynaklanmaktadır. Araştırmaya imza atanlardan Stephen Scherer, "yüzde 1'in birçok insan için çok düşük bir değer gibi görülebileceğini, ancak bu oranın, otizmle birçok genin bağlantılı olması nedeniyle bilim insanlarını heyecanlandırdığını ve onlar için önemli olduğunu" vurguladı.

Kız çocuklarında iki X kromozomunun bulunmasının kızları bu genin bozulmasına karşı daha iyi koruyabildiğini ifade eden bilim insanları, erkek çocukların anneden X, babadan Y kromozomu aldıklarını hatırlatarak, annenin değişime uğramış geni erkek bebeğe aktarması halinde bebeğin otizme yakalanma riskinin daha fazla olduğuna dikkati çektiler (URL-8, 2015).

2.4.1.Otizmin Nedenleri

Otizm için risk teşkil eden birtakım problemler vardır. Bunlar: Gebelik ve doğumla ilgili ileri anne yaşı, gebelikte kanama, ilaç kullanımı ve viral enfeksiyon gibi bazı sağlık problemlerin ve ayrıca yeni doğan döneminde görülebilen ağlamada gecikme, solunuma ait sorunlar, yeni doğan sarılığı gibi bazı sorunların otistik çocuklarda daha sık olduğu belirtilmiştir.

2.4.2. Otizmin Tipik Belirtileri

Otizm tanısı konulmuş kişilerde normal gelişim gösteren kişilerden farklı olarak kendilerine has bazı tipik davranış gösterirler. Kişiden kişiye farklılık gösterebilen bu davranışlar otistik kişilerin yarısından fazlasında görülmektedir. Otistik kişilerdeki görülen tipik belirtiler şunlardır:

- Göz kontağı kısıtlıdır ya da yoktur.
- Çevreye ilgisizdirler.
- Adına tepki vermezler.
- Aşırı hareketli ya da hareketsiz olabilirler.
- Bazıları fiziksel temasa (öpülme, sarılma vs.) izin vermez ya da hoşlanmazlar.
- Çoğunlukla insanları değil cansız varlıkları tercih ederler.
- Sosyal ve duygusal açıdan kendilerini izole ederler.
- İşaret etmezler, ihtiyaçlarını yetişkinin elini kullanarak ifade ederler.
- Taklit becerisi yoktur ya da sınırlıdır.

- Konuşma birçoğunda gelişmemiştir.
- Konuşma gelişse bile bunu iletişim aracı olarak kullanmazlar.
- Ekolaliktirler, söylenenleri papağan gibi tekrar ederler.
- Zamirleri ters kullanırlar.
- Uygun olmayan vurgulamalar, kalıp cümlelerle konuşurlar.
- Mekanik ve tek düze ses tonu kullanırlar.
- Uygunsuz gülme ve kıkırdamalar vardır.
- Düzen takıntıları vardır.
- Nesne takıntıları vardır. Objelere gereksiz yere bağlanma (İp, pet şişe, araba… vb)
- Rutinlerindeki değişikliklere tepki gösterirler.
- Tekrarlayan davranışları (stereotipiler) vardır. (Nesneleri çevirme, el çırpma, kanat çırpma, zıplama, kendi etrafında dönme, parmak ucunda yürüme…) (URL-7, 2015).

2.4.3. Otistik Bozukluk Gösteren Bireylerin Genel Özellikleri

Otistik bozukluk gösteren bireylerin sosyal etkileşimlerinde aşağıdaki birtakım yetersizlikler ya da sınırlılıklar gözlemlenebilmektedir:

Sosyal Etkileşimde Yetersizlikler

- Anne babaya, diğer aile üyelerine ya da birincil bakıcılara normal bağlanma süresinde sınırlılıklar.
- Akranlarla ilişki kurmada yetersizlikler.
- Akranlarla birlikte oyun ya da işbirliğine dayalı oyun becerilerinde sınırlılıklar.
- Duygusal ifade edicilik ve empati kurmada yetersizlikler.
- Hayali oyunlar oynanmada sınırlılıklar.
- Göz teması kurmayı başlamada ya da sürdürmede yetersizlikler.

Dil ve İletişim Becerilerindeki Yetersizlikler

- İşlevsel dil becerilerini tam olarak edinmede yetersizlikler.
- Ekolali (stereotipik ve tekrarlatıcı sözel ifadelerin kullanımı).
- Jest ve mimikler gibi sözel olmayan ipuçlarını anlamada sınırlılıklar.
- Sohbet becerilerinde yetersizlikler.
- Zamirlerin doğru ve yerinde kullanımına ilişkin sınırlılıklar (özellikle "ben"in kullanımında).

Sıradışı Davranış Örüntüleri

- Çevredeki önemsiz ya da küçük değişikliklerde bile stres yaşama.
- Günlük rutinlerin alışkanlıklara dönüşmesi.

- El-çırpma öne ve arkaya sallanma, nesneleri çevirme ve sallama gibi sıra dışı stereotipik kendini uyarıcı davranışlar.
- Özellikle itaat edilmesi istendiğinde, saldırgan davranışlar.
- İtme, vurma, ısırma ve başını vurma gibi kendi kendine ya da başkalarına zarar verici davranışlar
- Yabancılara, kalabalığa, sıra dışı ve yeni durumlara ya da ortamlara karşı sosyal korkular (Gilliam, 2011).

2.4.4. Otistik Çocukların Dil ve İletişim Becerileri

Beyin ve sinir fonksiyonlarını ilgilendiren birçok hastalıkta dil ve iletişim becerileri de paralel bir şekilde olumsuz etkilenebilmektedir. Down sendromu, afazi ve otizm bunların belli başlarıdır.

« İfade edici – Alıcı » dil ayrımına göre konuşma bozukluğu olan çocuklarda alt gruplar tespit edilmiştir. Anaokuluna giden bir çocuk grubunun % 35'inde ifade edici dilde, % 28'inde ise alıcı dilde konuşma bozukluğu olduğu, % 35'inde ise hem ifade edici dilde, hem de alıcı dilde konuşma bozukluğu olduğu tespit edilmiştir. (Tomblin ve diğ. 1996). Diğer araştırmacılar ise, dil bozukluğunun alt tiplerini tanımlamış ve çocukların yaklaşık yarısı, sadece bir yıl içinde bir alt tipten diğerine geçtiklerini ve kendi güçlerini ve zayıflıklarının değişim ritmini göstermişlerdir (Conti-Ramsden veBotting, 1999) (URL-3, 2015).

Bartak ve meslektaşları tarafından yapılan çalışmalara göre, ruh dilbilimciler konuşmaya geçen otistik çocuklarla genel gelişimi gecikmiş çocuklar ya da Down sendromlu çocuklar gibi diğer sendromlu çocukları karşılaştırdıkları çalışmalarda dili incelemişlerdir (Bartolucci ve Pierce, 1977; Tager-Flusberg, 1981). Genellikle doğal dil örneklerine ya da kullanılan deneysel görevlere dayanan bu çalışmaların sonuçları, otizmdeki dil zorluklarının fonolojideki dil eksiklikleri kelime ya da söz dizimi bilgisinden kaynaklanmadığını göstermektedir (URL-6, 2015).

Otistik bir bireyin sosyal iletişimi otizmde karşılaşılan sorunlardan en önemlisidir. Çünkü bir toplumda sosyal iletişimi etkili bir şekilde gerçekleştirmek için sözel ve sözel olmayan dili kullanmak gerekir. Sosyal iletişime girebilmenin en temel unsuru göz önüne alındığında dil ve konuşma terapisinin önemi ve gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, otizmli çocuklara verilen dil ve konuşma terapisi özel eğitimle beraber yapıldığı zaman, çocuğun sosyal iletişim problemlerinde bir azalma görülür. (URL-13, 2016).

Dil kullanımına ilişkin yapılan bir diğer çalışmayı ise Keçeli Kaysılı (2006) gerçekleştirmiştir. Araştırmada otistik bozukluğu olan çocukların dil özellikleri kullanım açısından incelenmiştir. Araştırmanın denekleri otistik bozukluğu olan, ilköğretim tam zamanlı kaynaştırma programına devam eden, en az bir yıldır özel eğitim hizmetlerinden yararlanan, 7 yaşında ve 7 yaş üstünde olan, ortalama sözce uzunluğu en az 3 ve 3'ün üstünde olan ve evlerinde Türkçe dışında başka dil konuşulmayan 20 çocuktur. Araştırmada, Dil Sınıflandırma Sistemine göre oluşturulan Ölçüt Bağımlı Dil Örneği Alımı (ÖBDÖA) kullanılmıştır. Araştırmada 6 resimden oluşan olay sıralama kartları temel alınmış ve dil örneği alımı sırasında bu resimlerden yararlanılmıştır. Elde edilen dil örnekleri işlev kategorilerinden bildirme, mantık yürütme, tahmin etme ve yansıtma kategorilerinin kullanıp kullanılmaması bakımından incelenmiştir. Bunun yanında çocukların resimli hikâye kartları hakkında konuşurken ana anlama değinip değinmedikleri ve ana anlamın içerdiği işlev kategorileri de değerlendirilmiştir.

Keçeli Kaysılı, değerlendirme sırasında kullanılan resimlerle ilgili hazırlanmış yapılandırılmış ve yapılandırılmamış soruların %75'ine doğru yanıt veren çocukların, ölçülen işlev kategorilerini kullandıklarını tespit etmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular, çocukların bildirme kategorisinden etiketleme ve olayları anlatma alt kategorilerini kullandıklarını ancak mantık yürütme ve yansıtma kategorilerini kullanmadıklarını göstermektedir. Bunun yanında örneklemi oluşturan otistik bozukluğu olan çocuklar hikâyedeki ana anlama değinmemişlerdir.

Keçeli Kaysılı, otizmin bebeklik döneminde tanılanamadığı için erken dönemdeki sesbilgisel gelişimleriyle ilgili araştırmaya rastlanamadığını iddia etmektedir. "Diğer engel gruplarıyla karşılaştırıldığında otistik çocuklarda babıldama dönemiyle ilgili hiçbir şey bilinmemektedir. Bu nedenle konuşma öncesindeki babıldama döneminde otistik çocukların gecikme gösterip göstermedikleri ya da seslendirmede aynı aşamaları takip edip etmedikleri konusu açıklanmamıştır (Keçeli Kaysılı, 2006 : 26).

Keçeli Kaysılı'nın aktardığına göre otistik çocukların, sesbilgisel gelişimde olduğu gibi, biçimbirim bilgisi kurallarının kazanımında da normal çocuklarla benzerlikler gösterdiği bulunmuştur. Tager-Flusberg ve arkadaşları (para. 48), yaş ve OSU (Ortalama Sözcük Uzunluğu)'ya göre 6 otistik erkek çocukla, 6 down sendromlu çocuğun dil gelişimlerini karşılaştırmışlardır. Bu çalışmada çocuklardan ev ortamında, anneleriyle etkileşimleri sırasındaki dil örnekleri toplanarak OSU ve IPS (Index of

Productive Syntax – Sentaks Üretiminin İndeksi) kullanılarak analiz edilmiştir. Bu çalışma sonucunda otistik çocukların, karşılaştırma grubu olan Down sendromlu çocuklarla sözdizimi gelişiminde aynı gelişimsel sırayı takip ettikleri ve mevcut literatüre göre de normal çocuklarla paralellik gösterdikleri bulunmuştur.

Nadège Foudon (2008), otistik çocukların dil edinimi ile ilgili yapmış olduğu doktora tezinde üç yıl boyunca her üç ayda bir, üç aşamada dokuz otistik çocuğu kaydedip incelemişti. Bu inceleme ve gözlemler sonucunda, otistik çocukların dilsel gelişimlerinin, normal gelişim gösteren çocuklarınkinden daha farklı olduklarını ve onlara oranla daha çok gecikme gösterdikleri ve otistik çocukların özel tedavi gerektirdiğini belirtmiştir. Türkiye'de otistiklerin dil ve iletişim becerileri ile ilgili son yıllarda gittikçe çok sayıda araştırma yapılmaktadır.

Aşağıda Türk üniversitelerinde otistik çocukların dil ve iletişim becerileri ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin bir kısmı verilmiştir.

Yazar adı	**Tez başlığı**	**Derecesi**	**Tarih**
Bahar Keçeli Kaysılı	Otistik Çocukların Dil Özelliklerinin Kullanım Açısından İncelenmesi	Yüksek Lisans	2006
Gülser Vardarcı	Otistik çocuklu ailelere uygulanacak aile eğitim programının aile içi iletişim becerilerine, ailenin problem çözme becerilerine ve otistik çocuklarıyla ilgili algılarına etkisi	Yüksek Lisans	2011
Nazmiye Evra Günhan	Türkçe konuşan bir otistik çocuğun eylemsi ve adsal işlevsel normları	Yüksek Lisans	2004
Gülcan Başar	Otistik bireylere çizme ve boyama becerilerinin kazandırılmasında aşamalı yardımla öğretim yönteminin etkisi	Doktora	2014
Sinem İşlek	Normal gelişim gösteren, otistik spektrum bozukluğu olan ve gelişimsel gecikmesi olan çocukların söz öncesi gelişen sosyal iletişim ve sembolik davranışlarının sözcük dağarcığı ile ilişkisinin incelenmesi	Yüksek Lisans	2014

Didem Mutlu Karşıyakalı	Otistik bir öğrenciye adı söylenen çalgıyı gösterebilme öğretiminde eşzamanlı ipucuyla öğretimin etkililiği	Yüksek Lisans	2011
Aysun Çiftçi	Otistik bireylerde söylem yeteneğinin bilgisayarlı ortamda değerlendirilmesi	Yüksek Lisans	2011
Fatih Koçak	Otistik çocuklara hayat bilgisi dersi ailemiz teması içinde geçen kavramların öğretiminde semantik (anlamsal) kavram haritalarının kullanımının etkililiği	Yüksek Lisans	2011
Ebru Yılmaz	Otistik çocuklarda müzik atölyesi çerçevesinde ortaya çıkan sözel olmayan iletişim işaretlerinin incelenmesi	Yüksek Lisans	2010
Müjgân Köksal	Yaz kamplarının otistik çocukların gelişimleri üzerine etkisi	Yüksek Lisans	2010
Mehmet Yavuz	Otistik çocuklara iletişim becerilerinin kazandırılmasında kullanılan öğretim yöntemlerinin öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi	Yüksek Lisans	2008
Tuğba Taşkın Eser	Otistik çocuğa sahip bir annenin çocuğunun sözcük dağarcığını geliştirmek için kullandığı stratejilerin betimlenmesi	Yüksek Lisans	2007
Elif Arıca	Otistik çocukların dil kullanımlarındaki farklılaşmalar	Yüksek Lisans	2003
Selin Atasoy	Engelli (otistik) kardeşe sahip olan bireylerin kardeş ilişkilerinin incelenmesi	Yüksek Lisans	2002
Selin Atasoy	Yüksek fonksiyonlu otistik çocuklarda çeşitli bilişsel özellikler arasındaki ilişkilerin incelenmesi	Doktora	2008
Nurgül Akmanoğlu	Otistik bireylere adı söylenen rakamın gösterilmesi becerisinin öğretiminde eşzamanlı ipucuyla	Yüksek Lisans	2002
Nurgül Akmanoğlu	Otistik çocuklara kötü niyetli yabancı kişilerin kaçırma girişimlerinden kaçınmayı öğretme	Doktora	2008

Pınar Yazkaç	Otistik çocuklara iletişimin öğretilmesinde resim dersinin etkililiği	Yüksek Lisans	2001

2.4.5.Çalışmanın Zorlukları

1. Peabody testini uygulamak istediğimiz ve hedef kitlemiz olan 3-6 yaş arasındaki otistik özellik gösteren çocuklara ulaşabilme.
2. Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerindeki otistik çocukların büyük bir çoğunluğunun ilk başta Peabody testine cevap vermek istememesi.
3. Bazı otistik çocukların iletişime geçmek istememeleri ve konuşmamaları.
4. Otistik çocukların beni tanımadıkları için beni görünce başka şeylerle ilgilenmeleri, bana cevap vermemeleri ve benden çekinmeleri.
5. Testi uyguladığımız çocukların zaman zaman canlarının sıkılması sonucu testi yarım bırakmaları.
6. Test uyguladığımız bazı otistik çocuklarda alıcı dil problemi olduğundan testi uygulayamamamız ya da çok zor bir şekilde testi uygulamaya çalışmamız.
7. Testi uyguladığımız bazı çocukların hiperaktif olmaları sonucu sürekli yerlerinde duramamalı ve hareket etmek istemeleri.
8. Otistik çocukların kullandıkları sözcük dağarcıklarındaki sınırlılıklar “ekolalik konuşma” yani ifadelerin tekrarlayıcı bir şekilde kullanımı.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analizi üzerinde durulmuştur. Araştırmadaki test uygulamaları, araştırmacı tarafından rehabilitasyon merkezinde çalışanların desteğiyle gerçekleştirilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, genel tarama modelinde yapılmıştır. Genel tarama modelleri çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2005: 79). Bu model çerçevesinde, Diyarbakır ili merkez ilçelerinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde eğitim gören otistik çocukların alıcı dil ve iletişim becerileri ile ilgili karşılaştıkları sorunları tespit etmek ve bu sorunlara karşı çözüm yolları bulmak amaçlanmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Diyarbakır ili merkez ilçelerinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde eğitim gören otistik çocuklardan oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini, araştırma evreninden seçilen Özel Berfin Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi ve Özel Arya Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezinde eğitim ve öğretim gören 3-6 yaş arasında 22 otistik çocuk ve bu çocukların ailelerinden meydana gelmiştir. Denek sayısı araştırmadan anlamlı sonuçlar çıkarmak için az gibi görünmektedir. Ancak bu tür spesifik engel gruplarını oluşturmak ve velilerinden izin almak önemli bir zorluğu oluşturmaktadır. Diğer yandan otistik çocuklar ile Türkiye ve yurtdışında yapılan çalışmalara bakıldığında denek sayısının çoğu kez 20-30'u geçmediği dikkat çekmektedir.

Aşağıda bu çalışmalardan örnekler tablo olarak verilmiştir:

Yazar	Çalışmanın Türü	Otistik çocuk sayısı
Bahar Keçeli Kayısılı (2006)	Yüksek Lisans	20
Yusuf TEPELİ- H. Kamil Karadeniz (2013)	Bilimsel Makale	20
Nadège Foudon (2008)	Bilimsel Makale	9
Müjgan Köksal (2010)	Yüksek Lisans	30
Lawrence Bartak (1975)	Bilimsel Makale	19
Tuğba Taşkın Eser (2007)	Yüksek Lisans	1
Elif Arıca (2003)	Yüksek Lisans	6
Nurgül Akmanoğlu (2002)	Yüksek Lisans	3
Nurgül Akmanoğlu (2008)	Doktora	4

Peabody testini, hedef kitlemiz olan 3-6 yaş arasındaki Diyarbakır ilinde bulunan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde eğitim gören otistik çocuklara uygularken onlara zaman zaman eş anlamlı ya da yakın anlamlı kelimeler kullanıldı. Örneğin, "kayık" sözcüğü sorulduğunda çocuk kayığın ne olduğunu anlamadığı için, testi uygulayan kişi "gemi" sözcüğünü kullandığı zaman çocuk doğru cevap vermiştir.

Bu testin uygulaması, öğrencilerin dikkatini dağıtacak herhangi bir materyal barındırmayan küçük bir sınıfta birebir olarak bir masada gerçekleştirilmiştir. Araştırma, 2015 yılı mart ayının ilk üç haftasında gerçekleşmiştir. Her öğrenci için tek bir oturum düzenlenmiştir. Oturum süresi çocuktan çocuğa değişiklik göstermiştir. Testi uygularken iletişime geçebildiğimiz bazı otistik çocuklarda testin uygulama süresi yaklaşık 15-25 dakika arası sürmüştür. Ancak, ciddi iletişim sorunları yaşadığımız çocuklarda ise bu test uygulanamamıştır. Testte, cevaplama süresinin bir etkisi olmadığından zaman hesaplaması yapılmamıştır.

Testin uygulanışında çocuklar test süresince, "çok iyi yapıyorsun", "aferin" gibi sözel ifadelerle cesaretlendirilmiştir. Çocuk, önceden verdiği cevabı değiştirdiyse, son gösterdiği resim cevap olarak kabul edilmiştir. Araştırmaya katılan bütün çocuklarda test birinci resimli karttan başlamıştır.

Testin uygulanışına, çocuklardan kartın her iki tarafında bulunan dört resimden söylenilene uygun resmi göstermesi istenmiştir. Uyarıcı kelime dört resimden biri ile açıklanmakta ve hedef kelimeyi belirtmektedir son 8 sözcükten, 6'sı bilinmeyene kadar

devam edilmiş, test sona erdiğinde çocuğun ham puanı yani doğru cevap sayısı hesaplanmış ve Alıcı Dil Bulma Çizelgesinden, alıcı dil yaşı belirlenmiştir.

Araştırmamızda, Peabody dil testi uygulanan çocukların Türkçeyi yeterli düzeyde konuştukları ve anladıkları özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri eğitimcilerinin ifadelerinden anlaşılmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Peabody Resim-Kelime Testi (Peabody Picture-Vocabulary Test)

Peabody Resim-Kelime Testi çocukların "alıcı dil becerisini" ölçmek için kullanılan bir testtir. Amerika'da Lloyd M. Dunn ve Leota M. Dunn tarafından 1965 yılında geliştirilmiştir. Peabody Testi, konuşma terapistleri, psikologlar, sosyal hizmet uzmanları, psikolojik danışmanlar, çocuk gelişimcileri, öğretmenler ve doktorlar tarafından uygulanabilir.

Bu testin Türkçeye uyarlanması J. Katz, N.Demir, F.Önen, A. Uzlukaya ve P. Uludağ ile Ankara Rehberlik Araştırma Merkezinde 1974 yılında yapılmıştır. Mustafa ÖZEKES'in aktardığına göre PRKT (Peabody Resim Kelime Testi) engelli bireylere uygulayabilmeyi mümkün kılan ve uygulama kolaylığı nedeniyle tercih edilen testlerden bir tanesidir. Bireylerden kartın her iki tarafında bulunan dört resimden söylenilene uygun resmi göstermesi istenir. Uyarıcı kelime dört resimden biri ile açıklanmakta ve hedef kelimeyi belirtmektedir. Diğer üç resim ise doğru cevaptan emin olmayan bireyler için çekici birer alternatif teşkil ederek yanıltıcı uyaran görevi yapmaktadır.

2.5-18 yaş arası çocuklara uzman kişiler tarafından uygulanan Peabody resim kelime testinin uygulaması oldukça kolaydır ve yaklaşık 15-20 dakika süren bu teste, maddelere verilecek cevaplarda süre sınırı yoktur.

Test A ve B formlarından oluşmaktadır:
A formu; 100 maddeden oluşur. 8 yaşından küçük çocuklara uygulanır.
B formu; 150 maddeden oluşur. 8 yaşından büyük çocuklara uygulanır.
Maddelere verilen bu yanıtlara göre de puanlama yapılarak yorumlanır.

Test; çocukta alıcı dil becerilerini, kelime-kavram bilgisinin gelişimini saptamada kullanılır.

Kronolojik yaşına göre çocuğun alıcı dil yaşı belirlenir. Sonuca göre dil gelişimiyle ilgili olarak uzman desteğiyle erken önlem alınması veya dil gelişiminin önerilen çeşitli yollarla zenginleştirilmesi sağlanır.

Peabody Resim Kelime Testi III(R) (PRKT-R) ise Amerika'da yaşlılık dönemine (90+) kadar ölçümleme yapabilmek için geliştirilmiştir. PRKT geliştirilirken Dunn ve Dunn (bkz. Dunn ve Dunn,1997) aşağıdaki özelliklere dikkat etmişlerdir.

1. Bireysel uygulama
2. Siyah-beyaz net çizilmiş resimler
3. Geniş kullanım alanı
4. Zamana bağlı olmayan uygulama
5. Test edilen kişinin okuma bilmesinin gerekmemesi
6. Sözel veya yazılı tepki gerekmemesi

Testin, Türkiye standardizasyonu Kantz ve diğerleri tarafından 4200 kişilik bir grupla yapılmıştır. Testin kullanımı için özel bir eğitim gerekmemektedir (Kurnaz, 2006 : 32). Kurnaz, bu testin güvenilirliğinin 0.71 ile 0.81 arasında değiştiğini belirtmiştir. Testin uygulanışına, son 8 sözcükten, 6'sı bilinmeyene kadar devam edilir. Test sona erdiğinde çocuğun ham puanı yani doğru cevap sayısı hesaplanır ve Alıcı Dil Bulma Çizelgesinden, alıcı dil yaşı belirlenir.

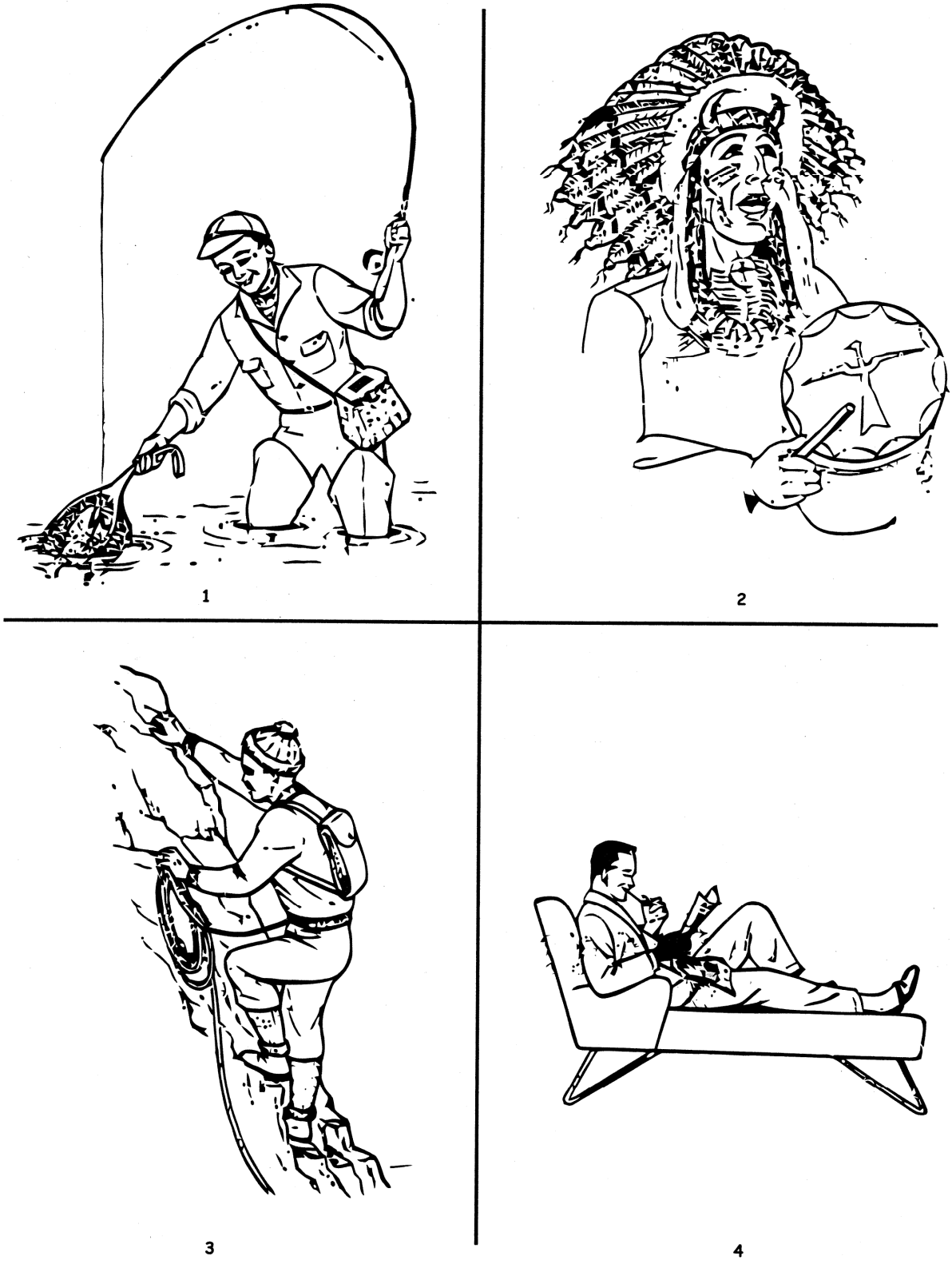
Neden Peabody Testi?

1965 yılında geliştirilen Peabody testi bugün dünyada birçok dile çevrilmiş olup alıcı dil yaşını ölçmek amacıyla güvenle kullanılan ve uygulanması oldukça kolay bir testtir. Test Türkiye'de özellikle eğitim bilimleri ve özel eğitim, psikoloji, dilbilim alanlarında çalışan araştırmacıların ilgisini çekmektedir. Bu test, otistik çocukların alıcı dil düzeylerini ölçmek ve alıcı dil referans değerlerini tespit etmek amacıyla tarafımızdan kullanılmıştır. Son yıllarda yapılan kimi çalışmalarda Peabody resim kelime testi bir ölçme aracı olarak kullanılmaktadır. Aşağıda Peabody testi kullanılarak yapılan çalışmalardan bazıları verilmiştir:

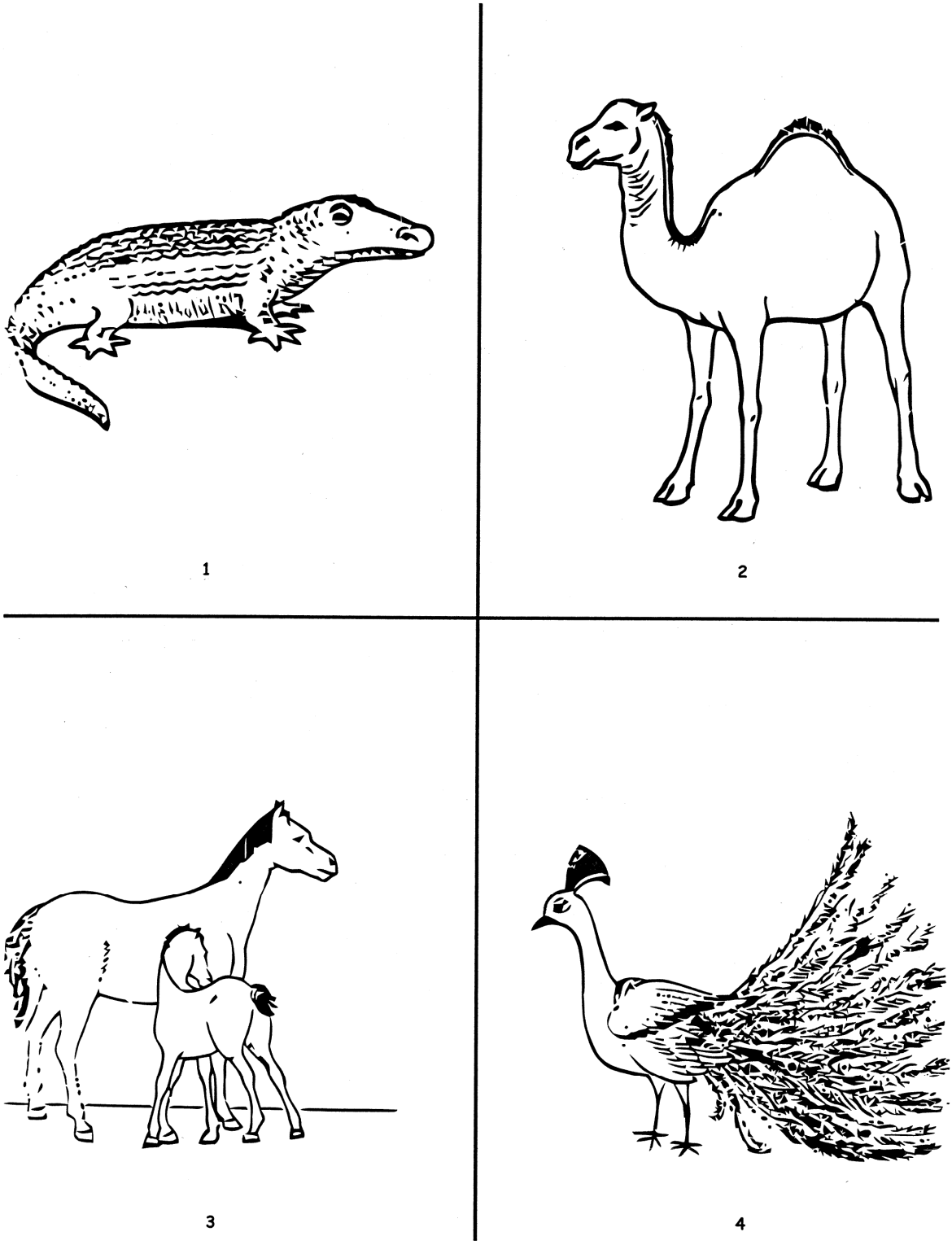
Yazar	Çalışmanın Başlığı	Tarih ve Yayınlandığı Dergi
Mustafa Özekes	Peabody Resim Kelime Testi 3.01-3.12 Yaş Aralığı İzmir Bölgesi Standardizasyonu Çalışması	2013-Ege Eğitim Dergisi 2013 (14) 1: 90–107
Müzeyyen Çiyiltepe Berkay Arslan	Çocuklarda Kelime Akıcılığı Yeteneğinin Organizasyonu ve Ölçülmesi	Dil Dergisi • Sayı: 142 • Ekim-Kasım-Aralık 2008
Emine Gözalan Nurcan Koçak	Oyun Temelli Dikkat Eğitim Programının 5-6 Yas Çocukların Kelime Bilgi Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi	KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 16(Özel Sayı II): 115-121,2014
Filiz Erbay Ayşe Öztürk Samur	Anne ve Babaların Çocuk Kitapları Hakkındaki Genel Görüşleri İle Çocukların Alıcı Dil Gelişim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 5/4 Fall 2010
Gökhan Kayılı Sezai Koçyiğit Filiz Erbay	Montessori Yönteminin Beş - Altı Yaş Çocuklarının Alıcı Dil Gelişimine Etkisinin İncelenmesi	Türkiyat Araştırmaları Dergisi 2010
Doç. Dr. Yusuf Tepeli Hüsnü Kamil Karadeniz	Otizmli ve Normal Gelişim Gösteren Çocukların Alıcı Dil Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi	2013, Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi, 2(6), 73-89.

Peabody testinde hem otistik, hem de otistik olmayan çocukların 80. sayfanın 1. resmi olan "çapara", 92.sayfanın 1.resmi olan "amfibiyen" ve 94.sayfanın 3.resmi olan "tırabzan" sözcüklerini bilmeleri çok zordur. Ayrıca bu testin 84.sayfasının 1.resminde yer alan "Budist rahip"in sorulacak resimler arasında bulunması bizim kültürümüzde "Rahip" olmadığı için söz konusu çocukların bu tür resimleri bilmesi mümkün olmamaktadır. Türkiye'de bulunan gerek otistik, gerekse otistik olmayan çocuklara Peabody testinin en iyi ve etkili bir şekilde uygulanabilmesi için Amerika'da Lloyd M. Dunn ve Leota M. Dunn tarafından 1965 yılında geliştirilen bu testin Türkçeye uyarlanışında kültürel ve dinsel faktörler de dikkate alınmalıdır.

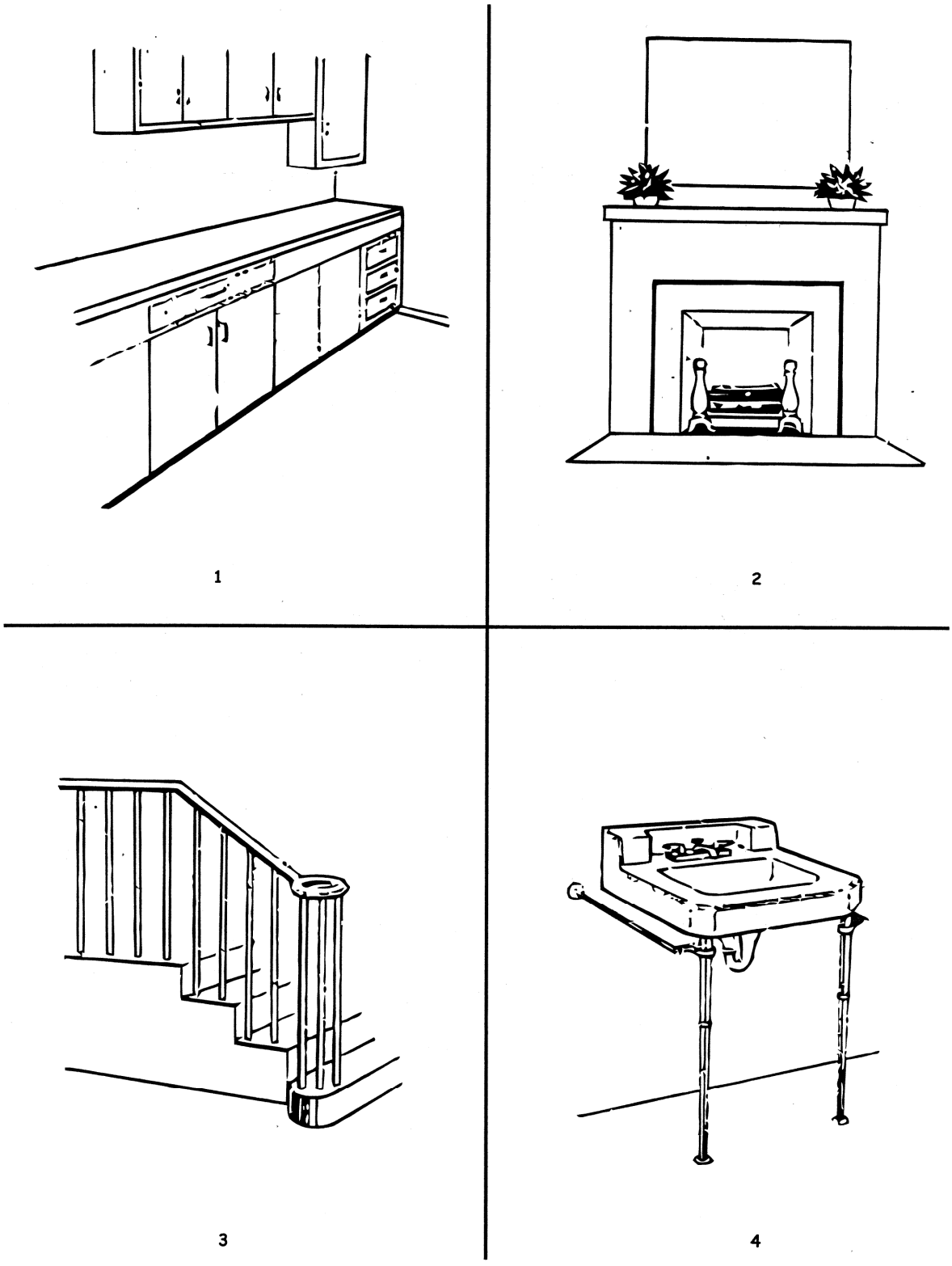
3.3.2. Peabody testinde yer alan ve çocukların bilemedikleri resimler

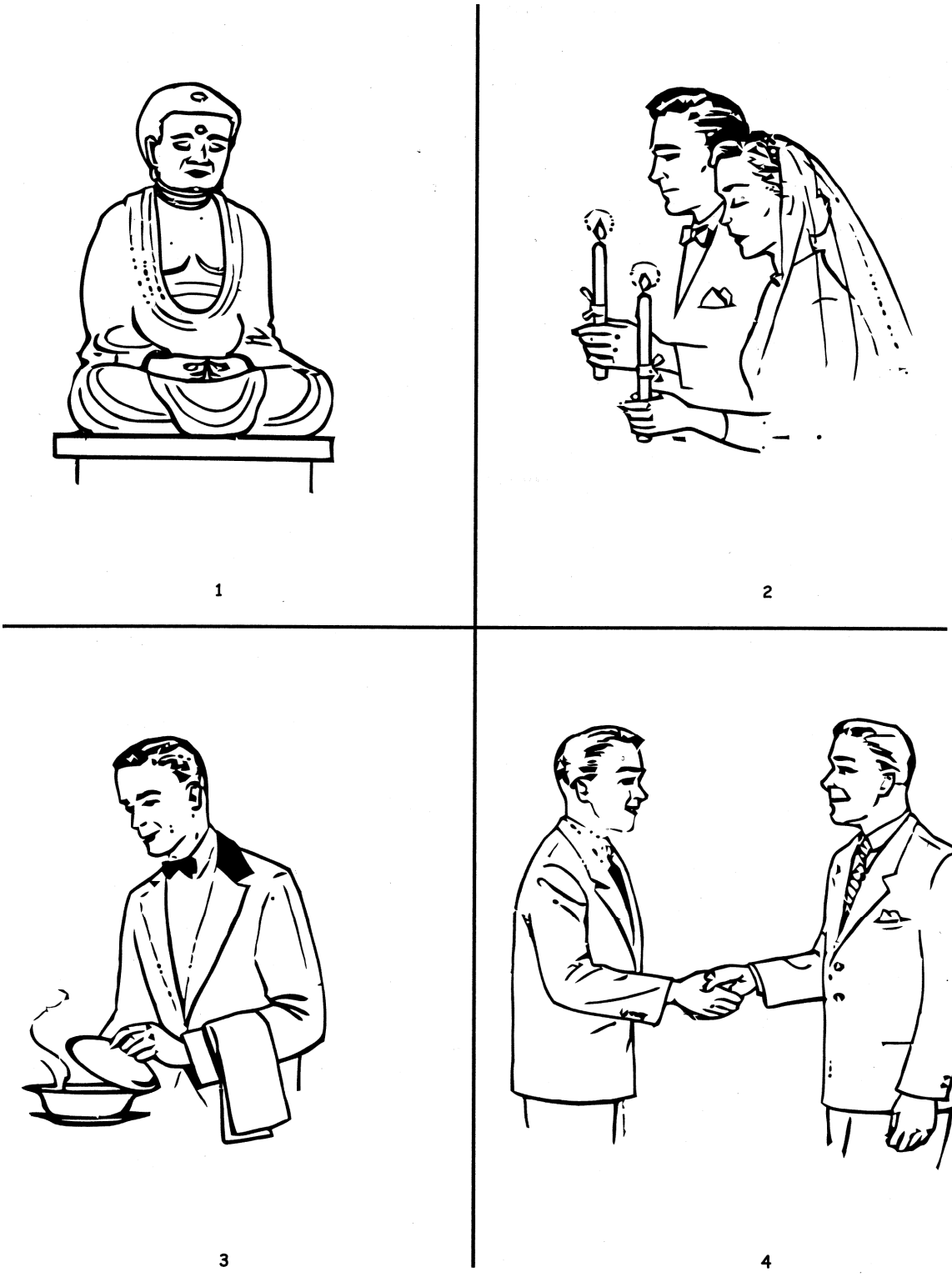
80.sayfadaki bu resimlerde 1.resim olan “çapara” sorulmaktadır.

92.sayfadaki bu resimlerde 1.resim olan “amfibiyen” sorulmaktadır.

94.sayfadaki bu resimlerde 3.resim olan “tırabzan” sorulmaktadır.

84.sayfadaki bu resimlerde 1.resim olan “Budist rahip” sorulmaktadır.

3.3.3. Otistik Çocukların Ailelerine Uygulanan Anket

Veri toplama aracı olarak Peabody testinin dışında, otistik çocukların ailelerine "annenin yaşı, babanın yaşı, annenin mesleği, babanın eğitim durumu, anne ve baba akraba mı? kardeş sayısı, otistik çocuğunuz TV izliyor mu?, aile içinde konuşulan diller" sorularının yer aldığı bir anket uygulanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

3-6 yaş arasındaki otistik çocukların ebeveynlerine "Ebeveyn Tanıma Anketi" (Ek 1) uygulandı. Araştırmada betimsel analiz tekniği kullanıldı. Verilerinin analizleri için ise SPSS (Statistical Packages for the Social Sciences) programı kullanıldı. Araştırmada çapraz tablolar kullanılarak iki, üç ve dört değişkenli çubuk grafikler oluşturuldu ve elde edilen veriler tablolar halinde, yaş ve cinsiyet kategorileri oluşturuldu.

Kategorik değişken olarak Annelerin çalışma durumu iki bağımsız grup olarak belirlendi. Bu alt gruplara giren çocukların aldıkları puanların ortalama ve Standart sapmaları hesaplandı. İstatistik test olarak da örneklemdeki denek sayısı az olduğu için Evde Konuşulan Diller ve Alınan Puan, Annesi Çalışan ve Çalışmayan Otistik Çocukların Test Puanlarının Karşılaştırılması, Televizyon İzleme Alışkanlığı ve Dil Yaşı, Cinsiyet ve Dil Yaşı, Annenin İşi ve Konuşulan Diller, Cinsiyet ve Konuşulan Diller ve TV İzleme Alışkanlığı ve Konuşulan Diller için non-parametrik testlerden Mann-Whitney U testi kullanıldı. Gruplayıcı Kategorik değişkenler için (Babanın Eğitim Durumuna Göre Alınan Puanlara İlişkin Varyans Analizi Sonuçları, Kardeş Sayısının Dil Yaşı Üzerindeki Etkisi, Baba Eğitimi ve Konuşulan Dillerin Dil Puanı Üzerindeki Etkisi ve Kardeş Sayısı ve Konuşulan Dillerin Dil Yaşı Üzerindeki Etkisi) Kruskal Wallis Varyans Analizi testi uygulandı. İstatistik anlamlılık için birinci tip hata olan alfa=0.05 kabul edildi.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

Araştırmada elde edilen verilen tablolar halinde aşağıda verilmiştir. Ayrıca yaş ve cinsiyet kategorilerini ilgili değerlendirmeler için ayrı tablolarda (tablo 1, tablo 2, tablo 3) oluşturulmuştur.

4.1. 3-6 Yaş Arası Otistik Çocuk Tablosu

Ad soyadı	Cinsiyet	Yaş	Puan
Çocuk 1	Kız	3	0
Çocuk 2	Erkek	4	0
Çocuk 3	Erkek	4	0
Çocuk 4	Erkek	4	17
Çocuk 5	Erkek	4	58
Çocuk 6	Erkek	4	45
Çocuk 7	Kız	4	0
Çocuk 8	Erkek	4	0
Çocuk 9	Erkek	4	40
Çocuk 10	Kız	4	32
Çocuk 11	Erkek	4	0
Çocuk 12	Kız	4	0
Çocuk 13	Erkek	4	16
Çocuk 14	Erkek	5	72
Çocuk 15	Erkek	6	59
Çocuk 16	Erkek	6	32
Çocuk 17	Kız	6	38
Çocuk 18	Erkek	6	0
Çocuk 19	Kız	6	0
Çocuk 20	Erkek	6	35
Çocuk 21	Erkek	6	26
Çocuk 22	Erkek	6	52

Tablo 1. Bu tabloda 3-6 yaş arası kız ve erkek otistik çocukların küçükten büyüğe doğru yaş sıralaması ve bu çocukların almış oldukları Peabody dil puanları yer almaktadır. Bu tablodaki çocukların % 40'ına yakını Peabody testine cevap veremedikleri için alıcı dil puanları 0 (sıfir) olarak tabloya yansıtılmıştır ancak bu durum, söz konusu çocukların dil gelişimlerinin hiç olmadığı anlamına gelmez. Otistik çocuklar, hangi yaş grubunda bulunursa bulunsun, uygulanan dil testlerine cevap veremeyebilirler ancak çalışmalarımızda yaş ilerledikçe teste cevap vermeme oranının düştüğü görülmektedir. Otistik olmayan 3 yaşındaki bir çocuğun aldığı ortalama puan 23 iken, tablodaki 3 yaşındaki otistik çocuk, teste cevap veremediği ve bu çocukla iletişime geçilemediği için çocuğun dil puanı 0 (sıfir) olarak kabul edilmiştir. Bunun yanında, 4 yaşındaki 12 çocuktan 4 tanesi, otistik olmayan akranlarının almış oldukları ortalama puan olan 30'un üzerinde puanlar almışlardır. Tabloda yer alan 5 yaşındaki çocuk da 72 puan alarak kendi yaşıtındaki otistik olmayan çocukların alıcı dil puan ortalaması olan 38'i geçmiştir. 6 yaşındaki 8 otistik çocuktan 2 tanesi 52 ve 59 puan alarak, otistik olmayan kendi yaşıtlarının ortalama dil puanı olan 47'i geçtiği tespit edilmiştir.

4.2. Otistik Kızlarda Alıcı Dil Değerleri

Ad soyadı	Yaş	Puan
Çocuk 1	3	0
Çocuk 2	4	32
Çocuk 3	4	0
Çocuk 4	4	0
Çocuk 5	6	38
Çocuk 6	6	0

Tablo 2. Bu tabloda 3-6 yaş arası kız otistik çocukların küçükten büyüğe doğru yaş sıralaması ve bu çocukların almış oldukları Peabody dil puanları yer almaktadır.

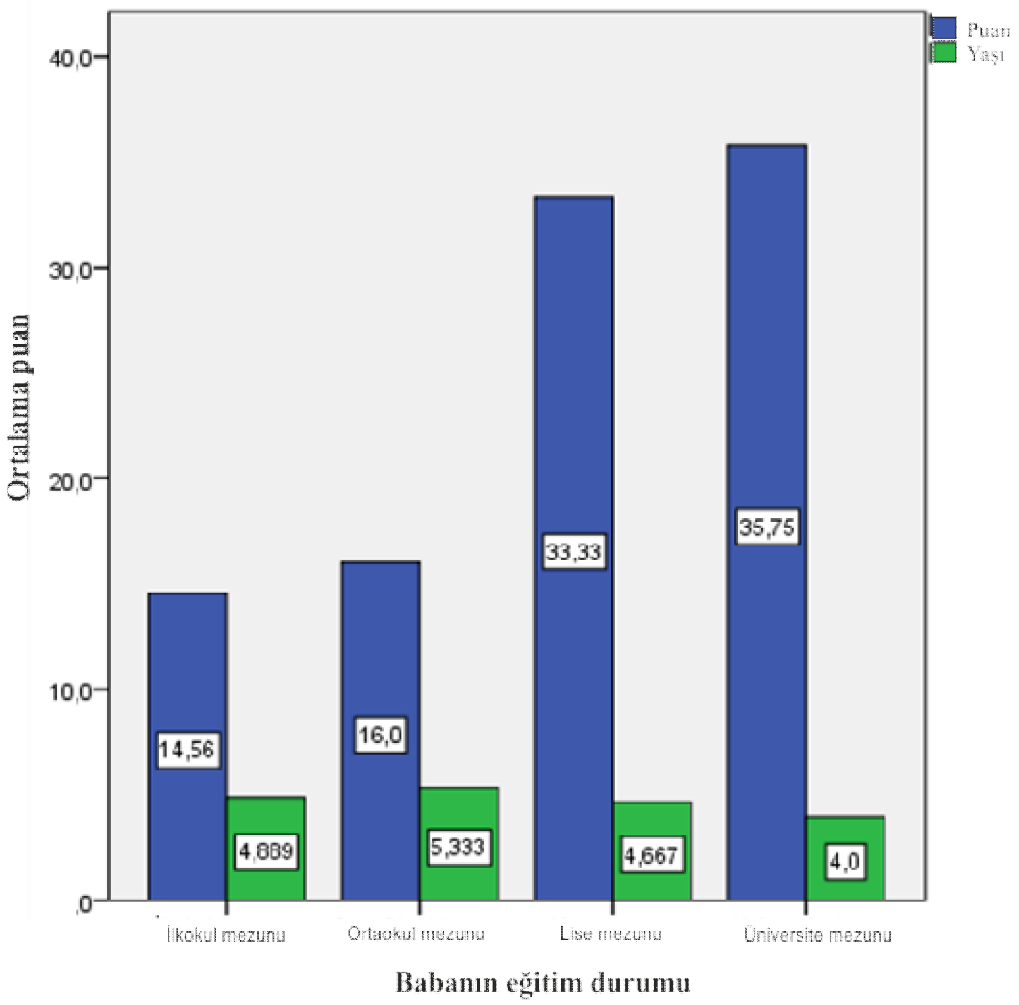
4.3. Otistik Erkeklerde Alıcı Dil Değerleri

Ad soyadı	Cinsiyet	Yaş	Puan
Çocuk 1	Erkek	4	0
Çocuk 2	Erkek	4	0
Çocuk 3	Erkek	4	17
Çocuk 4	Erkek	4	58
Çocuk 5	Erkek	4	45
Çocuk 6	Erkek	4	0
Çocuk 7	Erkek	4	40
Çocuk 8	Erkek	4	0
Çocuk 9	Erkek	4	16
Çocuk 10	Erkek	5	72
Çocuk 11	Erkek	6	59
Çocuk 12	Erkek	6	32
Çocuk 13	Erkek	6	0
Çocuk 14	Erkek	6	35
Çocuk 15	Erkek	6	26
Çocuk 16	Erkek	6	52

Tablo 3. Bu tabloda, 3-6 yaş arası erkek otistik çocukların küçükten büyüğe doğru yaş sıralaması ve bu çocukların almış oldukları Peabody dil puanları yer almaktadır.
Yukarıdaki tablolarda, çocukların yaşları arttıkça çocukların almış oldukları Peabody dil puanlarında da bir artış olduğu görülmektedir.

3-6 yaş arası otistik çocukların aileleri ve kendileri ile ilgili yaptığımız anket sonucunda elde ettiğimiz şekillere göre bu çocukların "baba eğitimi, konuştuğu dil, kardeş sayısı, annenin işi, TV izleme alışkanlığı ve cinsiyet" açısından alıcı dil düzeyleri aşağıdaki şekillerde gösterilmiştir.

4.4. Baba Eğitiminin Alınan Dil Puanı Üzerindeki Etkisi

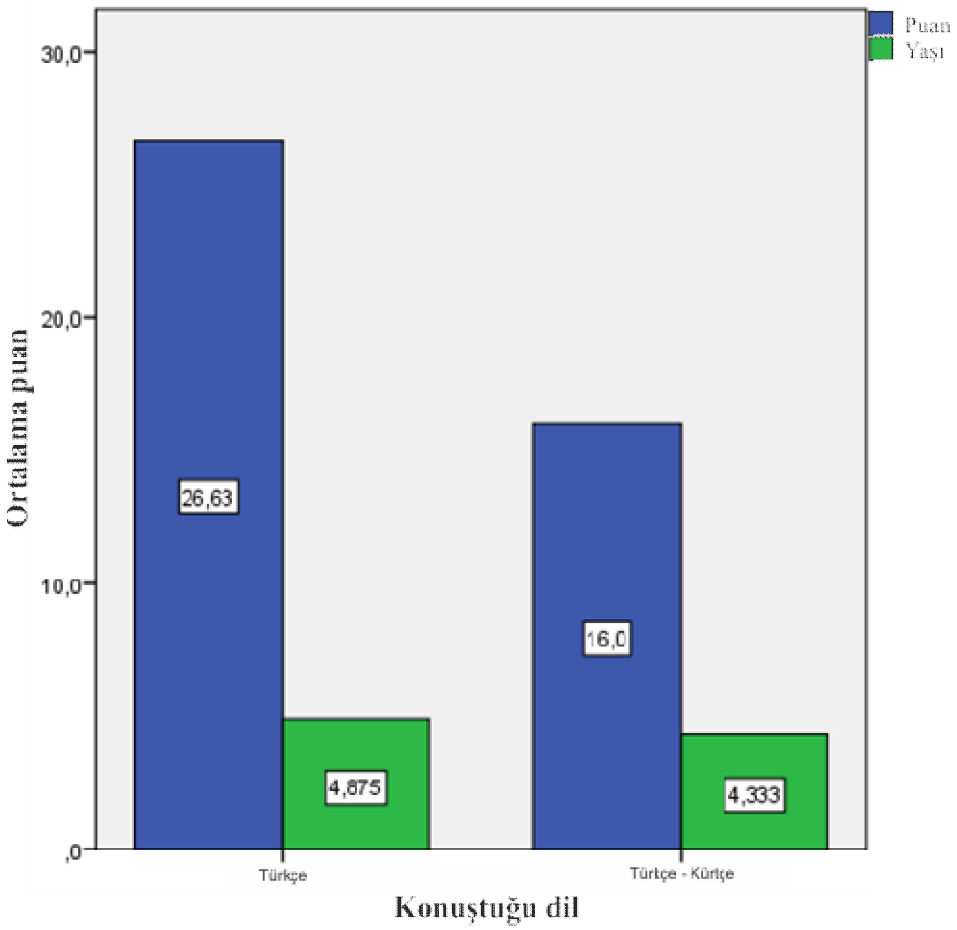
Şekil 1. Bu şekilde, 3-6 yaş arası otistik çocukların babalarının eğitim durumları ve söz konusu çocukların Peabody testi sonucunda almış oldukları dil puanları yer almaktadır. Bu grafiğe göre, yaş ortalaması 4.889 olan ilkokul mezunu babaların çocuklarının dil puanlarının ortalaması 14.56, yaş ortalaması 5.333 olan ortaokul mezunu babaların çocuklarının dil puanlarının ortalaması 16.0'dır.Yaş ortalaması 4.667 olan lise mezunu babaların çocuklarının dil puanlarının ortalaması 33.33 ve yaş ortalaması 4.0 olan üniversite mezunu babaların çocuklarının dil puanlarının ortalaması ise 35.75 olarak bulunmuştur. Bu grafiğe göre babanın eğitim durumu arttıkça çocukların da almış oldukları dil puanları artmaktadır. Babanın eğitim durumuna göre çocukların almış olduğu puanlar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek için Kruskal-Wallis One-Way ANOVA testi kullanılmıştır. Bu sonuçlara göre ise Chi-Square (Ki

kare)=3.753 P=0.29 olduğundan dolayı baba eğitiminin alınan puan için anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma
İlkokul mezunu	9	14,556	17,5436
Ortaokul Mezunu	3	16,000	16,0000
Lise mezunu	6	33,333	31,5954
Üniversite Mezunu	4	35,750	25,0117
Toplam	22	23,727	23,8151

Tablo 4. Bu tabloda baba eğitiminin alınan dil puanı üzerindeki etkisi açıklanmaktadır.

4.5. Evde Konuşulan Diller ve Alınan Puan

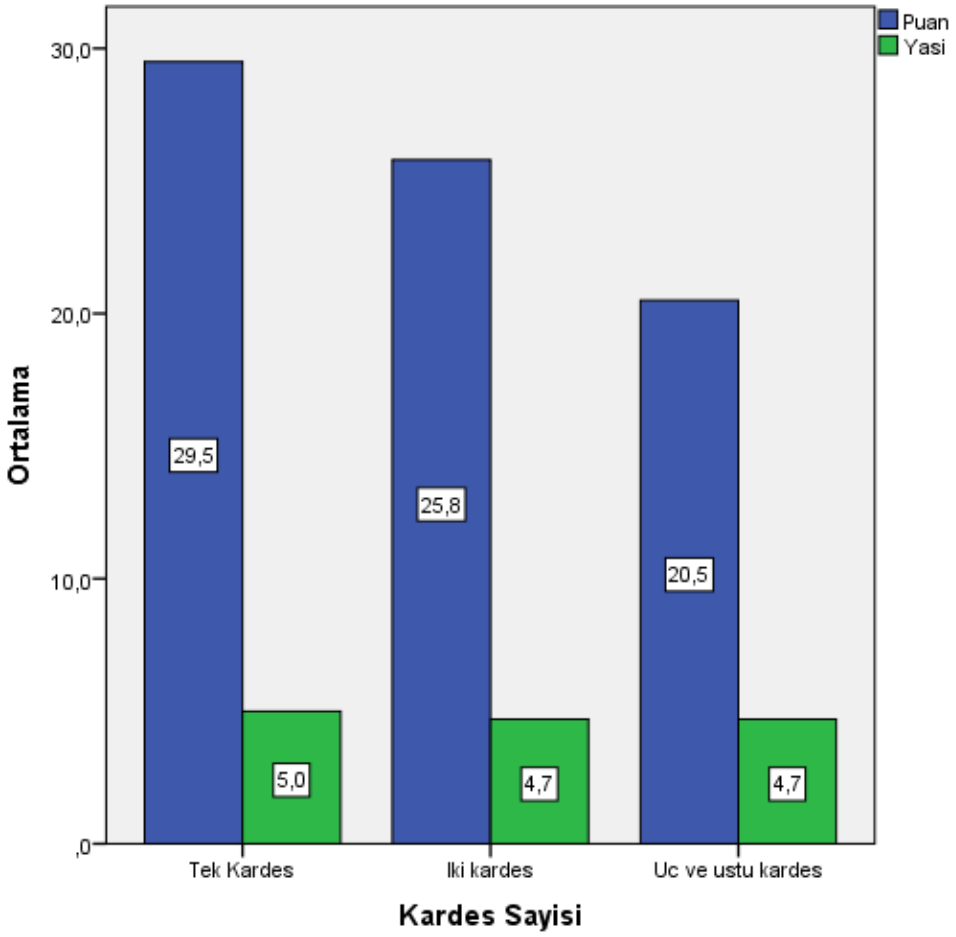
Şekil 2. Bu şekilde, 3-6 yaş arası otistik çocukların konuştukları diller ve bu çocukların Peabody testi sonucunda almış oldukları dil puanları yer almaktadır. Yaş ortalaması 4.875 olan ve yalnızca Türkçe konuşan çocuklarının dil puanlarının ortalaması 26.63 iken, yaş ortalaması 4.333 olan ve Türkçe ve Kürtçe konuşan çocuklarının dil puanlarının ortalaması 16.0 olarak bulunmuştur. Bu grafiğe göre tek dil (Türkçe) konuşan çocukların

iki dil (Türkçe ve Kürtçe) konuşan çocuklara göre alıcı dilleri daha iyi gelişme gösterdiği görülmüş gibi algılansa da Mann-Whitney U =35,000 P=0.32 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir.

	Konuştuğu dil	N	Ortalama	Standart Sapma
Puan	Türkçe	16	26,625	23,3034
	Türkçe –Kürtçe	6	16,000	25,5812

Tablo 4. Bu tabloda evde konuşulan diller ve alınan puan yer almaktadır.

4.6. Kardeş Sayısının Dil Yaşı Üzerindeki Etkisi

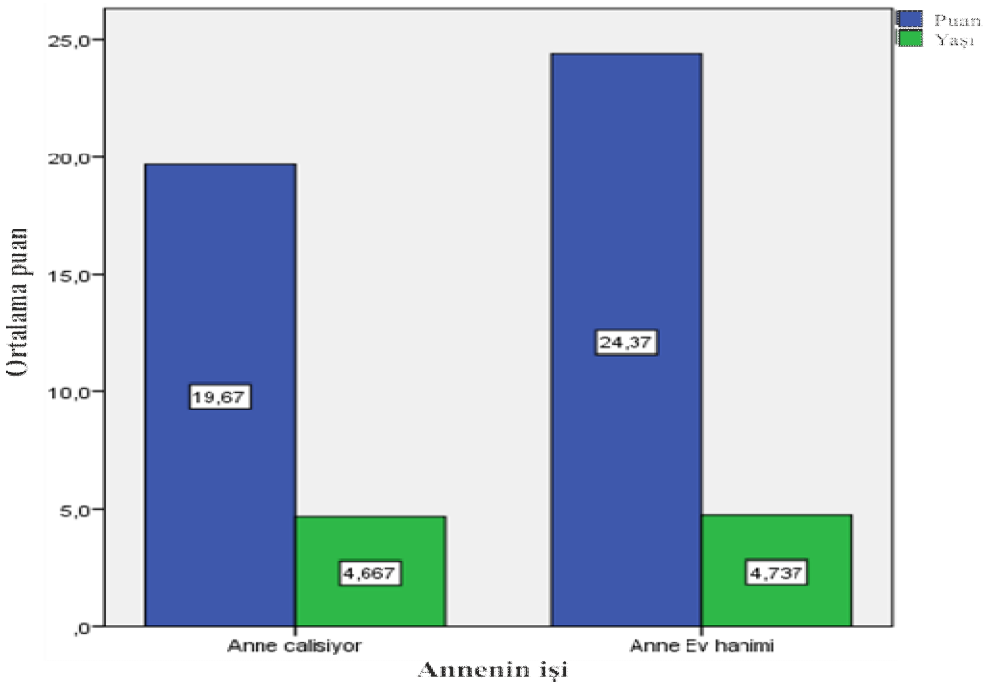
Şekil 3. Bu şekilde, 3-6 yaş arası otistik çocukların kardeş sayısı ve söz konusu çocukların Peabody testi sonucunda almış oldukları dil puanları yer almaktadır. Yaş ortalaması 5.0 olan tek kardeş çocuklarının dil puanlarının ortalaması 29.5 iken, yaş ortalaması 4.7 olan ve kardeş sayısı iki olan çocuklarının dil puanlarının ortalaması 25.8 olarak ve kardeş sayısı üç ve üstü olan yaş ortalaması 4.7 olan çocukların dil puanlarının ortalaması ise 20.5 olarak bulunmuştur. Bu grafiğe göre kardeş sayısı arttıkça çocukların

da almış oldukları dil puanlarında bir azalma görülmesine rağmen kullanılan Kruskal-Wallis One-Way ANOVA testine göre Chi-Square (Ki Kare) =0.412 P=0.81olduğundan kardeş sayısının otistik çocukların alıcı dil puanlarında anlamlı bir fark görülmemektedir.

Kardeş Sayısı	N	Ortalama	Standart Sapma
Tek Kardeş	2	29,500	41,7193
İki kardeş	10	25,800	24,2157
Üç ve üstü kardeş	10	20,500	22,7999
Toplam	22	23,727	23,8151

Tablo 5. Bu tabloda kardeş sayısının dil yaşı üzerindeki etkisi yer almaktadır.

4.7. Annesi Çalışan ve Çalışmayan Otistik Çocukların Test Puanlarının Karşılaştırılması

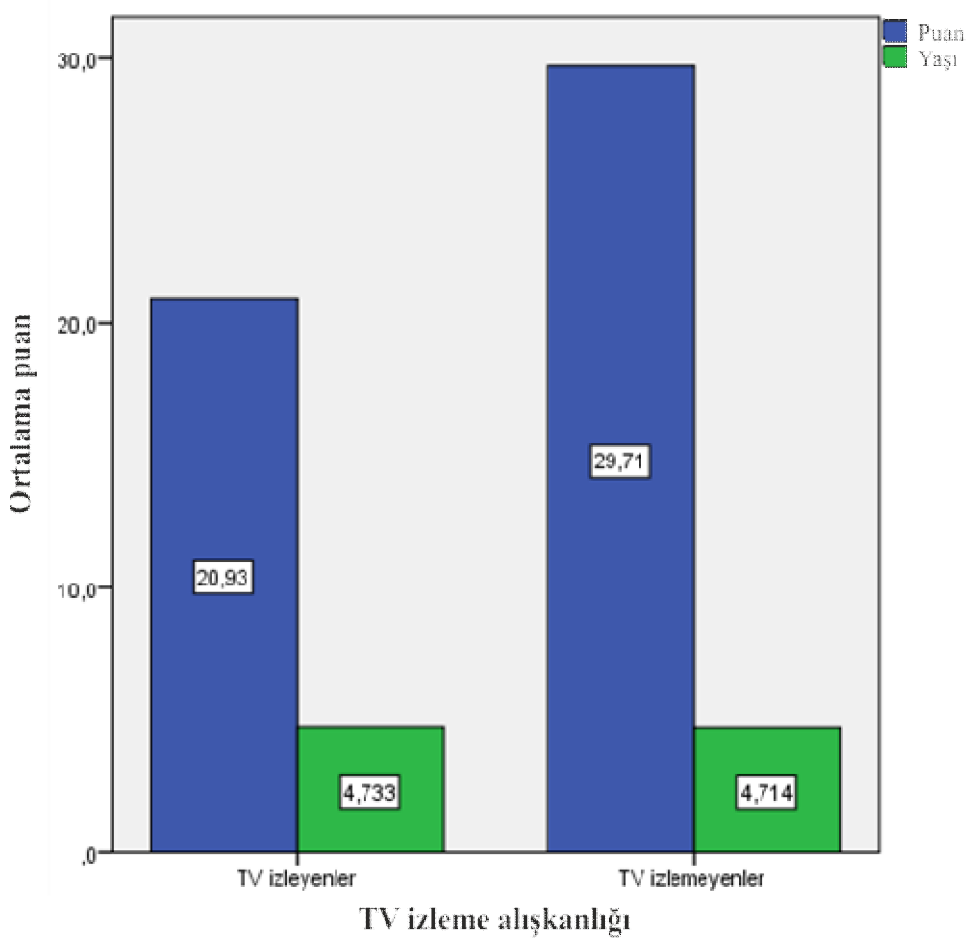
Şekil 4. Bu şekilde, 3-6 yaş arası otistik çocukların annelerinin çalışıp çalışmadığı ve söz konusu çocukların Peabody testi sonucunda almış oldukları dil puanları yer almaktadır. Yaş ortalaması 4.667 olan anneleri çalışan çocukların dil puanlarının ortalaması 19.67 iken yaş ortalaması 7.737 olan anneleri ev hanımı olan çocukların dil puanlarının ortalaması 24.37 olarak bulunmuştur. Bu grafiğe göre anneleri çalışmayanların yani ev hanımı annelerin çocuklarının almış oldukları dil puanları, anneleri çalışan

çocuklarınkine oranla daha yüksek olduğu görülmektedir ancak Mann-Whitney U =25,000 P=0.72 olduğu için anlamlı bir fark görülmemektedir.

	Annenin işi	N	Ortalama	Standart Sapma
Puan	Anne çalışıyor	3	19,667	34,0637
	Anne ev hanımı	19	24,368	23,0126

Tablo 6. Bu tabloda annesi çalışan ve çalışmayan otistik çocukların puanları karşılaştırılmıştır.

4.8. Televizyon İzleme Alışkanlığı ve Dil Yaşı

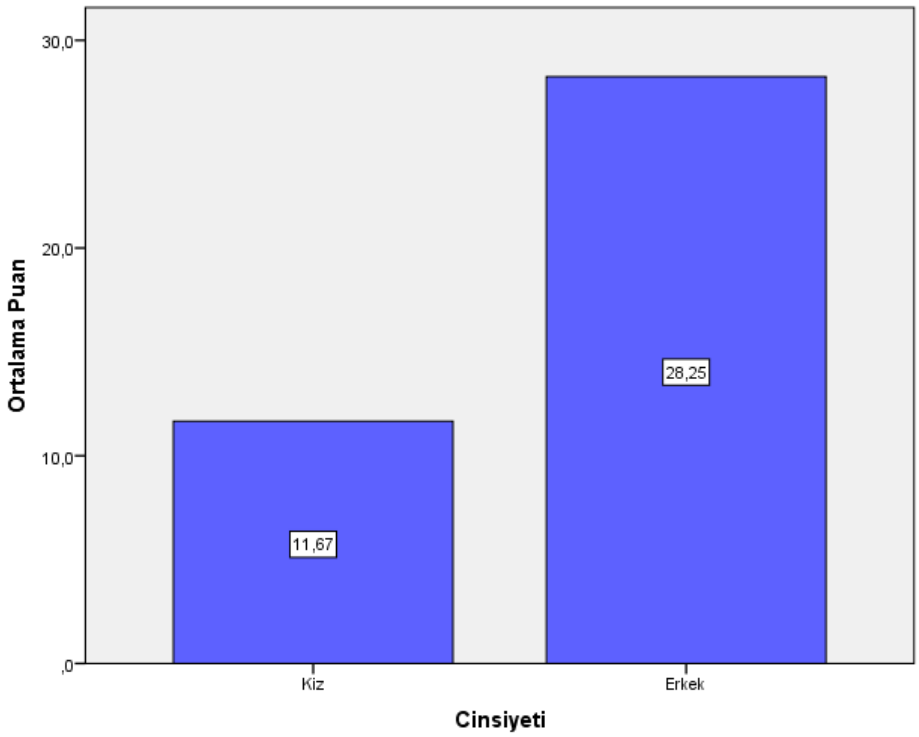
Şekil 5. Bu şekilde 3-6 yaş arası otistik çocukların televizyon izleme alışkanlığı ve bu çocukların Peabody testi sonucunda almış oldukları dil puanları yer almaktadır. Yaş ortalaması 4.733 olan televizyon izleyen çocukların aldıkları dil puanlarının ortalaması 20.93 iken yaş ortalaması 4.714 olan televizyon izlemeyen çocukların aldıkları dil puanlarının ortalaması 29.71 olarak görülmüştür. Bu grafiğe göre sanılanın aksine

televizyon izlemeyen çocukların televizyon izleyenlerinkine göre almış oldukları dil puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir; ancak denek sayısınız az oluşu nedeniyle Mann-Whitney U =-45,000 P=0.54 olduğundan dolayı istatistiksel anlamda anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

	TV izleme	N	Ortalama	Standart Sapma
Puan	TV izleyenler	15	20,933	20,3451
	TV izlemeyenler	7	29,714	30,9500

Tablo 7. Bu tabloda televizyon izleme alışkanlığı ve dil yaşı karşılaştırılmıştır.

4.9. Cinsiyet ve Alınan Dil Puanı

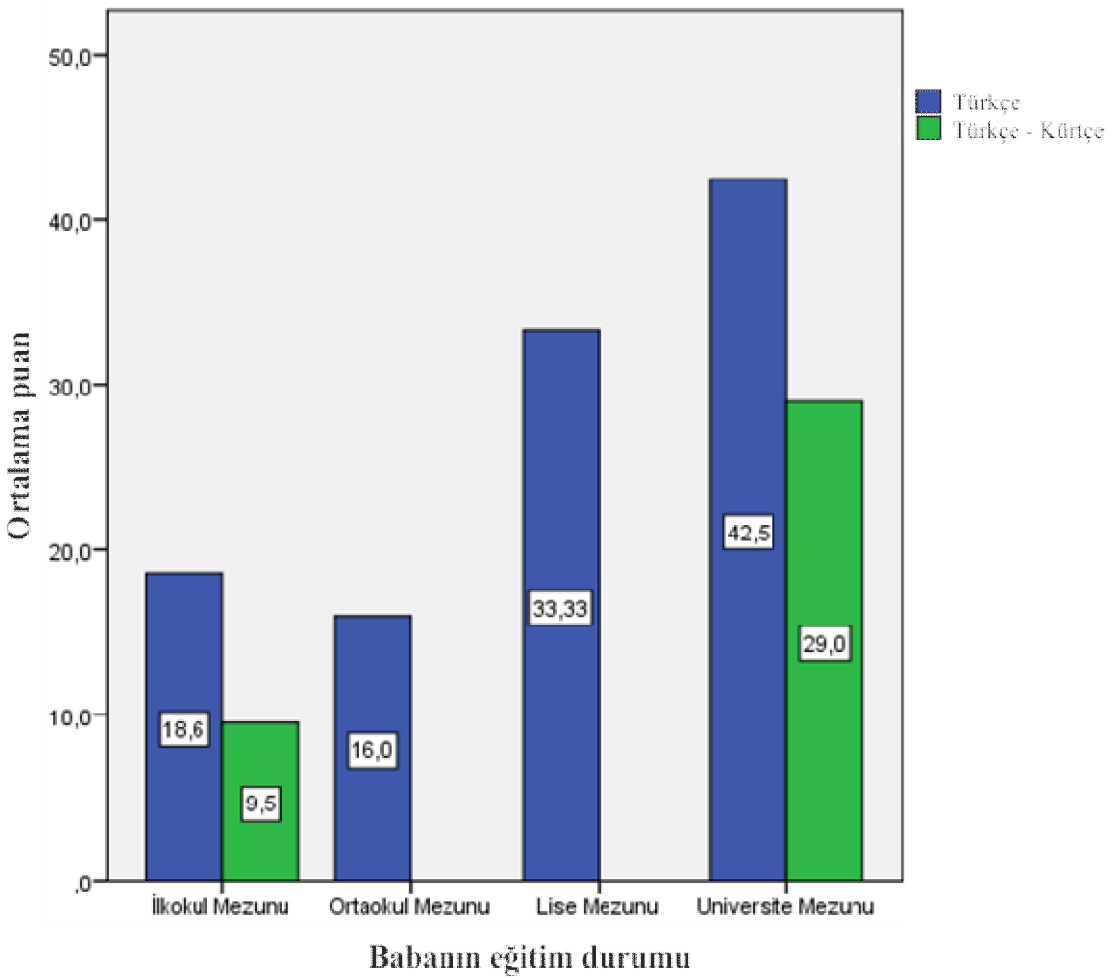

Şekil 6. Bu şekilde 3-6 yaş arası otistik çocukların cinsiyeti ve söz konusu çocukların Peabody testi sonucunda almış oldukları dil puanları yer almaktadır. Yaş ortalaması 4.5 olan kız çocukların aldıkları dil puanlarının ortalaması 11.67 iken yaş ortalaması 4.813 olan erkek çocukların aldıkları dil puanlarının ortalaması 28.25 olarak bulunmuştur. Bu grafiğe göre erkek çocukların almış oldukları dil puanlarının, kızlarınkine göre daha yüksek olduğu görülmektedir ama istatistiksel olarak Mann-Whitney U =-1.49 P=0.15 olduğundan bu sonucun anlamlı olmadığı görülmektedir.

	Cinsiyeti	N	Ortalama	Standart Sapma
Puan	Kız	6	11,667	18,1732
	Erkek	16	28,250	24,5751

Tablo 8. Bu tabloda cinsiyet ve alınan dil puanı karşılaştırılmıştır.

4.10. Baba Eğitimi ve Konuşulan Diller

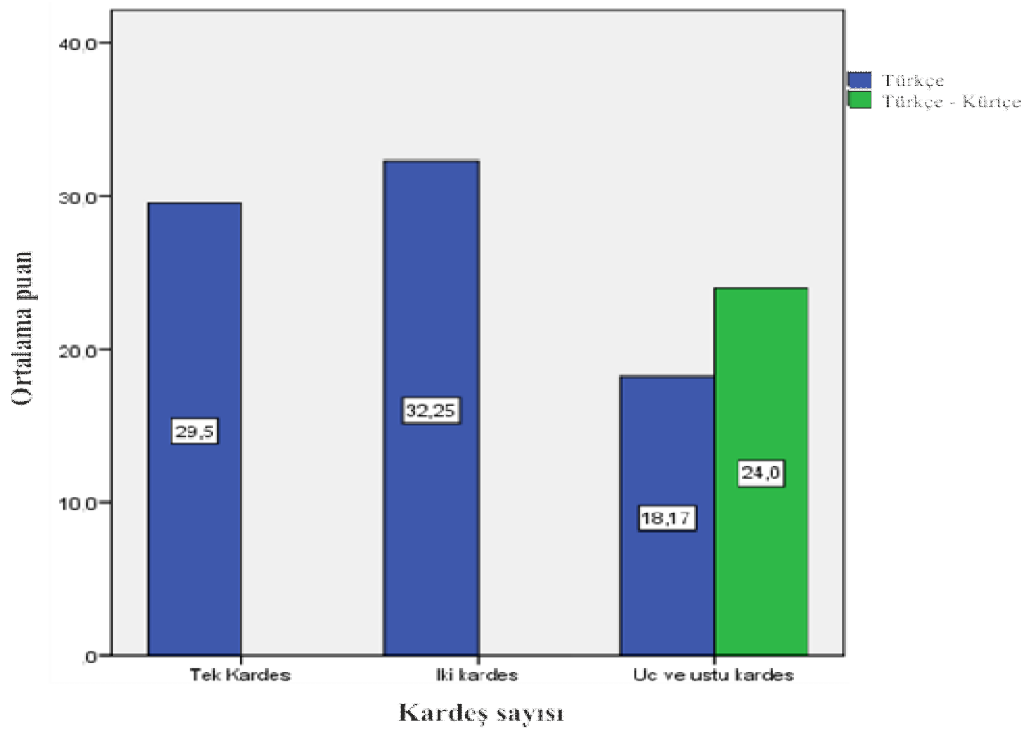
Şekil 7. Bu şekilde 3-6 yaş arası otistik çocukların konuştukları diller, bu çocukların babalarının eğitim durumları ve Peabody testi sonucunda almış oldukları dil puanları yer almaktadır. Türkçe ve Kürtçe dillerini konuşan ve babaları ilkokul mezunu olan çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 9.5 iken, yalnızca Türkçe konuşan ve babaları ilkokul mezunu olan çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 18.6'dır. Yalnızca Türkçe konuşan ve babaları ortaokul mezunu olan çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 16.0, yalnızca Türkçe konuşan ve babaları lise mezunu olan

çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması ise 33.33'tür. Türkçe ve Kürtçe konuşan ve babaları üniversite mezunu olan çocuklarının dil puanlarının ortalaması 29.0 iken yalnızca Türkçe konuşan ve babaları üniversite mezunu olan çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 42.5 olarak bulunmuştur. Bu grafiğe göre babanın tahsil durumu arttıkça ve tek dil (Türkçe) konuşan çocukların iki dil (Türkçe ve Kürtçe) konuşan çocuklara göre alıcı dilleri daha iyi gelişme gösterdiği görülmüştür.

Baba Eğitimi	Konuştuğu Dil	Ortalama	Standart Sapma	N
İlkokul Mezunu	Türkçe	18,600	17,2858	5
	Türkçe-Kürtçe	9,500	19,0000	4
	Toplam	14,556	17,5436	9
Ortaokul Mezunu	Türkçe	16,000	16,0000	3
	Toplam	16,000	16,0000	3
Lise Mezunu	Türkçe	33,333	31,5954	6
	Toplam	33,333	31,5954	6
Üniversite Mezunu	Türkçe	42,500	3,5355	2
	Türkçe-Kürtçe	29,000	41,0122	2
	Toplam	35,750	25,0117	4
Toplam	Türkçe	26,625	23,3034	16
	Türkçe-Kürtçe	16,000	25,5812	6
	Toplam	23,727	23,8151	22

Tablo 9. Bu tabloda baba eğitimi ve konuşulan diller belirtilmektedir.

4.11. Kardeş Sayısı ve Konuşulan Diller

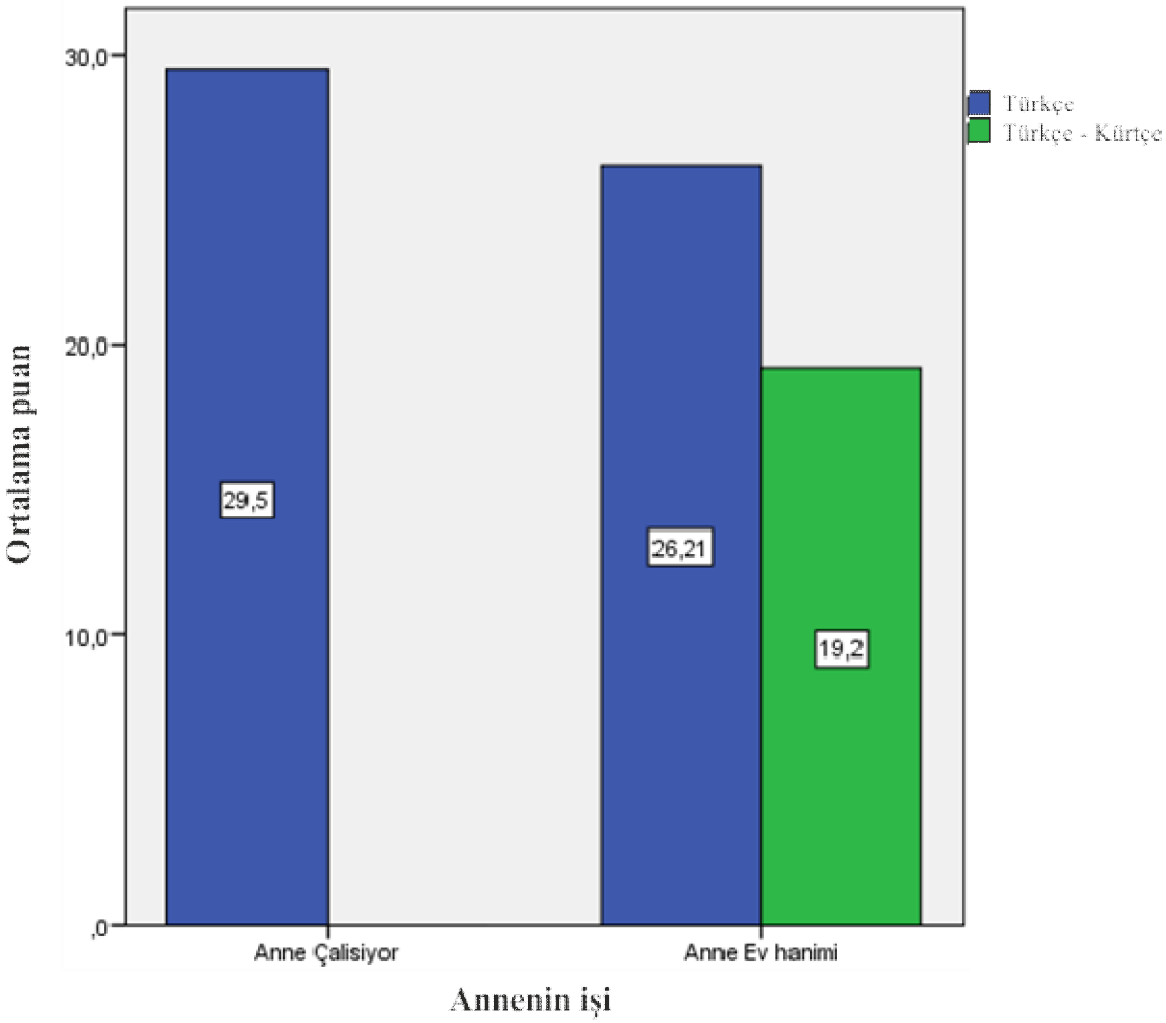
Şekil 8. Bu şekilde 3-6 yaş arası otistik çocukların konuştukları diller, bu çocukların kardeş sayıları ve Peabody testi sonucunda almış oldukları dil puanları yer almaktadır. Yalnızca Türkçe konuşan ve tek kardeş olan çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 29.5, yine yalnızca Türkçe konuşan ve kardeş sayısı iki olan çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 32.25, yalnızca Türkçe konuşan ve kardeş sayısı üç ve üstü olan çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 18.17 iken Türkçe ve Kürtçe dillerini konuşan ve kardeş sayısı üç ve üstü olan çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 24.0 olarak bulunmuştur. Bu grafiğe göre sadece Türkçe konuşan çocuklarda kardeş sayısı arttıkça aldıkları dil puanları da artmaktadır ama kardeş sayısı üç ve üstü olup sadece Türkçe konuşan çocukların alıcı dilleri her iki dili konuşan çocuklarınınkine göre daha zayıf olduğu görülmüştür.

Kardeş Sayısı	Konuştuğu Dil	Ortalama	Standart Sapma	N
Tek Kardeş	Türkçe	29,500	41,7193	2
	Toplam	29,500	41,7193	2
İki kardeş	Türkçe	32,250	22,7203	8
	Türkçe-Kürtçe	,000	,0000	2

	Toplam	25,800	24,2157	10
Üç ve üstü kardeş	Türkçe	18,167	20,4589	6
	Türkçe-Kürtçe	24,000	28,8906	4
	Toplam	20,500	22,7999	10
Toplam	Türkçe	26,625	23,3034	16
	Türkçe-Kürtçe	16,000	25,5812	6
	Toplam	23,727	23,8151	22

Tablo 9. Bu tabloda kardeş sayısı ve konuşulan diller yer almaktadır.

4.12. Annenin İşi ve Konuşulan Diller

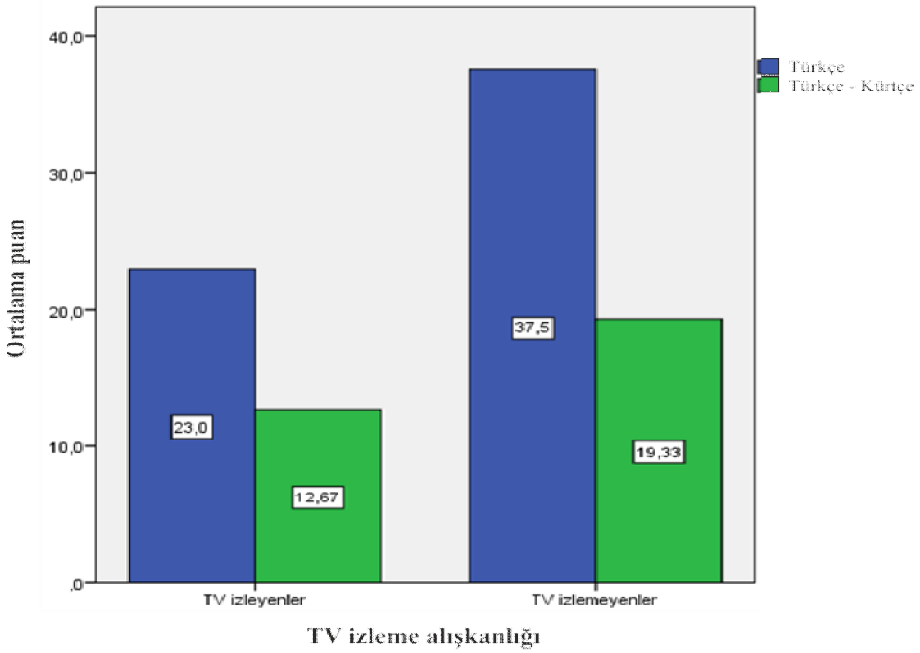
Şekil 9. Bu şekilde 3-6 yaş arası otistik çocukların konuştukları diller, bu çocukların annelerinin iş durumlarını ve Peabody testi sonucunda almış oldukları dil puanları yer almaktadır. Yalnızca Türkçe konuşan ve anneleri çalışan çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 29.5, yine yalnızca Türkçe konuşan ve anneleri ev hanımı olan çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 26.21 iken Türkçe ve Kürtçe dillerini konuşan ve anneleri ev hanımı olan çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması

19.2 olarak bulunmuştur. Bu grafiğe göre sadece Türkçe konuşan ve anneleri çalışan çocukların aldıkları dil puanları, anneleri ev hanımı olanlarınkinden daha yüksek olduğu ve alıcı dilleri en düşük olanların ise anneleri ev hanımı olan ve her iki dili konuşan çocuklar oldukları görülmüştür. Bu şekilde, anneleri çalışan ve sadece Türkçe konuşan otistik çocukların alıcı dil puanlarının ortalaması 29.5 iken, 4 nolu şekil sonucuna göre ise yine anneleri çalışan ama iki dil (Türkçe ve Kürtçe) konuşan otistik çocukların alıcı dil puanlarını ortalaması 19.67 olarak bulunmuştur. 4 ve 9 nolu şekillerin sonucu bize sadece tek dil (Türkçe) konuşan çocukların alıcı dilleri, iki dil konuşanlarınkine göre daha iyi bir seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Annenin işi	Konuştuğu Dil	Ortalama	Standart Sapma	N
Anne Çalışıyor	Türkçe	29,500	41,7193	2
	Türkçe-Kürtçe	,000	.	1
	Toplam	19,667	34,0637	3
Anne Ev hanımı	Türkçe	26,214	22,1643	14
	Türkçe-Kürtçe	19,200	27,2250	5
	Toplam	24,368	23,0126	19
Toplam	Türkçe	26,625	23,3034	16
	Türkçe-Kürtçe	16,000	25,5812	6
	Toplam	23,727	23,8151	22

Tablo 10. Bu tabloda annenin işi ve konuşulan diller yer almaktadır.

4.13. TV İzleme Alışkanlığı ve Konuşulan Diller

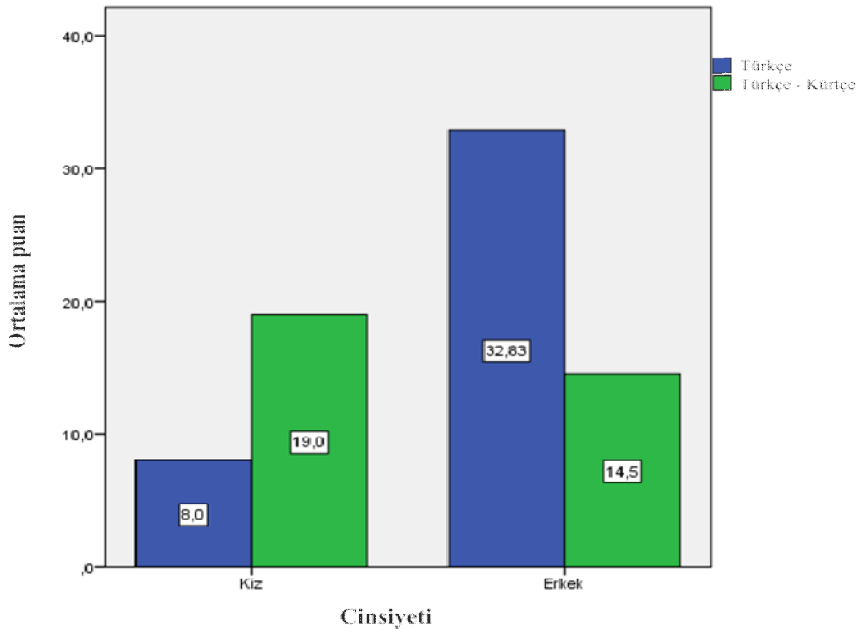

Şekil 10. Bu şekilde 3-6 yaş arası otistik çocukların konuştukları diller, bu çocukların televizyon izleme alışkanlıkları ve Peabody testi sonucunda almış oldukları dil puanları yer almaktadır. Yalnızca Türkçe konuşan ve televizyon izleyen çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 23.0 iken Türkçe ve Kürtçe dillerini konuşan ve televizyon izleyen çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 12.67, yalnızca Türkçe konuşan ve televizyon izlemeyen çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 37.5 iken, Türkçe ve Kürtçe dillerini konuşan ve televizyon izlemeyen çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 19.33 olarak bulunmuştur. Bu grafiğe göre sadece hem televizyon izleyenlerde, hem de izlemeyenlerde sadece Türkçe konuşan çocukların alıcı dilleri, iki dil konuşan çocuklarınkine göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

TV izleme alışkanlığı	Konuştuğu Dil	Ortalama	Standart Sapma	N
TV izleyenler	Türkçe	23,000	20,3961	12
	Türkçe-Kürtçe	12,667	21,9393	3
	Toplam	20,933	20,3451	15
TV izlemeyenler	Türkçe	37,500	31,2996	4
	Türkçe-Kürtçe	19,333	33,4863	3
	Toplam	29,714	30,9500	7
Toplam	Türkçe	26,625	23,3034	16
	Türkçe-Kürtçe	16,000	25,5812	6
	Toplam	23,727	23,8151	22

Tablo 11. Bu tabloda TV izleme alışkanlığı ve konuşulan diller yer almaktadır.

4.14. Cinsiyet ve Konuşulan Dillerin Dil Yaşı Üzerindeki Etkisi

Şekil 1. Bu şekilde, 3-6 yaş arası otistik çocukların konuştukları diller, bu çocukların cinsiyeti ve Peabody testi sonucunda almış oldukları dil puanları yer almaktadır. Yalnızca Türkçe konuşan kız çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 8.0 iken Türkçe ve Kürtçe dillerini konuşan kız çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 19.0, yalnızca Türkçe konuşan erkek çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 32.83 iken, Türkçe ve Kürtçe dillerini konuşan erkek çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması ise 14.5 olarak bulunmuştur. Bu grafiğe göre iki dili konuşan kızların dil puanları, sadede Türkçeyi konuşan kızlarınkine göre daha yüksek olduğu görülürken bu durum erkeklerde tamamen terslik görülmektedir. Yani iki dil konuşan erkeklerin aldıkları dil puanı, sadece Türkçe konuşan erkeklerine oranla daha düşük seviyededir.

Cinsiyeti	Konuştuğu Dil	Ortalama	Standart Sapma	N
Kız	Türkçe	8,000	16,0000	4
	Türkçe-Kürtçe	19,000	26,8701	2
	Toplam	11,667	18,1732	6
Erkek	Türkçe	32,833	22,4168	12
	Türkçe-Kürtçe	14,500	29,0000	4
	Toplam	28,250	24,5751	16
Toplam	Türkçe	26,625	23,3034	16
	Türkçe-Kürtçe	16,000	25,5812	6
	Toplam	23,727	23,8151	22

Tablo 11. Bu tabloda cinsiyet ve konuşulan dillerin dil yaşı üzerindeki etkisi yer almaktadır.

BÖLÜM V

5.1. TARTIŞMA

Babaları ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan 3-6 yaş arasındaki otistik çocukların Peabody testinde almış oldukları alıcı dil puanları babanın eğitim seviyesiyle karşılaştırılmıştır.

Yaş ortalaması 4.889 olan ilkokul mezunu babaların çocuklarının dil puanlarının ortalaması 14.56, yaş ortalaması 5.333 olan ortaokul mezunu babaların çocuklarının dil puanlarının ortalaması 16.0, yaş ortalaması 4.667 olan lise mezunu babaların çocuklarının dil puanlarının ortalaması 33.33 ve yaş ortalaması 4.0 olan üniversite mezunu babaların çocuklarının dil puanlarının ortalaması ise 35.75 olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre babanın eğitim durumu arttıkça çocukların da almış oldukları dil puanları artmaktadır.

3-6 yaş arası otistik çocukların konuştukları diller ve bu çocukların Peabody testi sonucunda almış oldukları dil puanları yer almaktadır. Yaş ortalaması 4.875 olan ve yalnızca Türkçe konuşan çocuklarının dil puanlarının ortalaması 26.63 iken, yaş ortalaması 4.333 olan ve Türkçe ve Kürtçe konuşan çocuklarının dil puanlarının ortalaması 16.0 olarak bulunmuştur. Bu grafiğe göre tek dil (Türkçe) konuşan çocukların iki dil (Türkçe ve Kürtçe) konuşan çocuklara göre alıcı dilleri daha iyi gelişme gösterdiği görülmüş gibi algılansa da Mann-Whitney U =35,000 P=0.32 olduğundan istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir.

Kardeş sayısının alıcı dil puanlarına etkisi karşılaştırılmıştır. Yaş ortalaması 5.0 olan tek kardeş çocuklarının dil puanlarının ortalaması 29.5 iken, yaş ortalaması 4.7 olan ve kardeş sayısı iki olan çocuklarının dil puanlarının ortalaması 25.8 olarak ve kardeş sayısı üç ve üstü olan yaş ortalaması 4.7 olan çocukların dil puanlarının ortalaması ise 20.5 olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre kardeş sayısı arttıkça çocukların da almış oldukları dil puanlarında bir azalma görülmesine rağmen kullanılan Kruskal-Wallis One-Way ANOVA testine göre Chi-Square (Ki Kare) =0.412 P=0.81 olduğundan kardeş sayısının otistik çocukların alıcı dil puanlarında anlamlı bir fark görülmemektedir. Oysaki Erdoğan, Simsek Bekir ve Erdoğan Aras'ın (2005:231-246; Akt. Koçak, Ergin ve Yalçın 2014: 100-106) 2005 yılında yaptıkları çalışmaya göre, bir ailedeki çocuk sayısının az olması, ebeveynlerin çocuklarına göstereceği ilgi ve ayıracakları zaman kalabalık ailelere

göre daha fazla olmaktadır. Ayrıca, tek çocuklu ailelerin sosyoekonomik seviyeleri genellikle daha yüksek olmaktadır. Tek çocuk kendi evinde anne ve babalarıyla konuşmak ve onları dinlemek zorunda kalır. Her ne kadar kardeş sahibi olmak bir avantaj gibi görünse de dil gelişimini etkileyen diğer etkenlerin, tek çocuk ya da kardeşli olmak üzerinde daha fazla etkisi bulunmaktadır (Yıldırım 2008: 30).

Anneleri çalışan otistik çocuklarla, anneleri çalışmayan otistik çocukların aldıkları alıcı dil puanları ve yaşları karılaştırılmıştır. Yaş ortalaması 4.667 olan anneleri çalışan çocukların dil puanlarının ortalaması 19.67 iken yaş ortalaması 7.737 olan anneleri ev hanımı olan çocukların dil puanlarının ortalaması 24.37 olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre anneleri çalışmayanların yani ev hanımı annelerin çocuklarının almış oldukları dil puanları, anneleri çalışan çocuklarınkine oranla daha çok artış gösterdiği görülmektedir, ancak Mann-Whitney U =25,000 P=0.72 olduğu için anlamlı bir fark görülmemesine rağmen, dört aylık bebeklerin dil gelişim seviyelerini saptamak için yapılan bir çalışmada ise, söz konusu bebeklerinin annelerin eğitim seviyeleri dikkate alınmıştır. Farklı eğitim seviyelerine sahip annelerin bebeklerinin dil gelişimleri karşılaştırılmıştır. Yüksekokul mezunu olan annelerin lise mezunu annelere göre daha az tensel uyaran içeren sözel iletişim kurduklarını ve yüksekokul mezunu annelerin bebeklerinin, lise mezunu anne bebekleri ile karşılaştırıldığında dil gelişimlerinin daha hızlı olduğu aktarılmıştır. Bebeğin gelişimsel test puanlarının annenin eğitim seviyesine bağlı olduğu görülmüştür. Yani annenin eğitim düzeyi azaldıkça fiziksel uyaran, eğitim düzeyi arttıkça sözel uyaranın da arttığı görülmüştür. Sosyoekonomik durum bakımından farklı olan çocuklar toplam konuştukları sözcük sayısı ve ortalama cümle uzunluğu açısından karşılaştırıldıklarında 7-36 aylık çocuklarda önemli farklılıklar göstermişlerdir. Bu çocukların toplam konuştukları sözcük sayısı ve ortalama cümle uzunluğu ile ebeveyn eğitimi, mesleği olması ve gelir düzeyi gibi sosyoekonomik değişkenler arasında anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir (URL-14, 2016).

Televizyon izleyen çocuklarla, televizyon izlemeyen otistik çocukların yaşları ve dil puanları karşılaştırılmıştır. Yaş ortalaması 4.733 olan televizyon izleyen çocukların aldıkları dil puanlarının ortalaması 20.93 iken yaş ortalaması 4.714 olan televizyon izlemeyen çocukların aldıkları dil puanlarının ortalaması 29.71 olarak görülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre sanılanın aksine televizyon izlemeyen çocukların televizyon izleyenlerinkine göre almış oldukları dil puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir

ancak denek sayısınız az oluşu nedeniyle Mann-Whitney U =-45,000 P=0.54 olduğundan dolayı istatistiksel anlamda anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Dil ve konuşma terapisti Serkan Bengisu'ya göre okul öncesi dönemde uzun süre televizyon izlemek çocuğun dil, konuşma ve sosyal gelişimini olumsuz yönde etkiler. Özellikle 0-3 yaş arasındaki çocukların günde 2 saatten fazla televizyon izlemeleri çocuklarda birtakım ciddi sorunlara yol açabilir. Uzun süre televizyon izlemek bu çocuklarda zamanla sözel becerilerde gecikme, cümle kurmada zorluklar, çevredeki insanlara karşı ilgisizlik, iyi iletişim kuramama, göz teması kuramama gibi sorunlara neden olabilir. 4-7 yaş arasındaki çocukların çevreleriyle olan iletişimleri, dil ve motor becerilerinin önemli oranda gelişmesine rağmen, çocuğun gelişimi halen devam ettiği için bu dönemde de yine aşırı televizyon izlenmemeli ve aileler çocuklarının gelişimlerine ve yaşlarına uygun, şiddet, gelirim ve korku içermeyen eğitici ve yararlı programlar seçmelidir (URL-11, 2016).

Otistik çocukların cinsiyetleri, yaşları ve aldıkları dil puanları karşılaştırılmıştır. Bunlara göre, yaş ortalaması 4.5 olan kız çocukların aldıkları dil puanlarının ortalaması 11.67 iken yaş ortalaması 4.813 olan erkek çocukların aldıkları dil puanlarının ortalaması 28.25 olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre erkek çocukların almış oldukları dil puanlarının, kızlarınkine göre daha yüksek olduğu görülmesine rağmen istatistiksel olarak Mann-Whitney U =-1.49 P=0.15 olduğundan bu sonucun anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu sonuca göre, benzer yaş kategorisindeki erkek otistiklerin, kız otistiklere oranla alıcı dil becerilerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Ancak, Temel (2000) yaptığı çalışmada ise, çocukların dil gelişimleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucunu bulmuştur. Fakat Dr. Elvan KARACAN'ın cinsiyet ve iletişim konusunda yapmış olduğu bir çalışmada 14 kız, 14 erkek bebeğin 6, 9, 12. aylarda 4 dakikalık serbest oyun esnasında anneleriyle olan etkileşimleri gözlenmiş, annelerin yanıtlılığı ve bebeklerle ilişki başlatma atak sayılarında yaş ya da cinsiyet farkı tespit edilememiştir. Bebeğin, oyuncak ile kurulan iletişimde cinsiyet farkı saptanmazken annelerin yalızca konuşarak kurdukları iletişime kızların verdikleri cevapların daha çok olduğu, ayrıca kız bebeklerin sözel uyaranlara, erkeklerin ise görsel uyaranlara daha fazla tepki verdikleri gözlemlenmiştir. Yapılan bu çalışmada, annelerin kız bebekler ile daha çok konuşarak ve erkek bebekler ile ise dokunarak iletişim kurdukları görülmüştür.

İki dilli çocukların, ilk başlarda tek dilli bir çocuğa göre daha yavaş bir gelişim göstermelerine rağmen, daha sonra tek dilli çocuklar kadar bir gelişim gösterebilirler.

Küçük çocukların yabancı dilin ses ve duyuş özelliklerine karşı çok keskin bir kulakları olduğu, daha ileri yaşlarda ise çocukların ve büyüklerin dil öğrenirken daha çok dilbilgisi, kavram ve anlam üstünde durdukları ve bu nedenle ikinci bir dilin öğrenilmesinde küçük çocukların daha üstün bir durumda oldukları ileri sürülmektedir. (Karacan 2000). Ancak, yaptığımız araştırmada tek dil (Türkçe) konuşan ve çift dil (Türkçe ve Kürtçe) konuşan otistik çocukların aldıkları dil puanları karşılaştırılmıştır. Buna göre, yalnızca Türkçe konuşan kız çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 8.0 iken Türkçe ve Kürtçe dillerini konuşan kız çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 19.0, yalnızca Türkçe konuşan erkek çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması 32.83 iken, Türkçe ve Kürtçe dillerini konuşan erkek çocuklarının aldıkları dil puanlarının ortalaması ise 14.5 olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, iki dili konuşan kızların dil puanları, sadede Türkçeyi konuşan kızlarınkine göre çok daha yüksek olduğu görülürken bu durum erkeklerde tamamen terslik görülmektedir. Yani iki dil konuşan erkeklerin aldıkları dil puanı, sadece Türkçe konuşan erkeklerine oranla daha düşük seviyededir.

Araştırma sonuçlarına göre, yaş ortalaması 4.5 olan kız çocukların aldıkları dil puanlarının ortalaması 11.67 iken yaş ortalaması 4.813 olan erkek çocukların aldıkları dil puanlarının ortalaması 28.25 olarak bulunmuştur. Erkek çocukların almış oldukları dil puanlarının, kızlarınkine göre daha yüksek olduğu görülmektedir ama istatistiksel olarak Mann-Whitney U =-1.49 P=0.15 olduğundan bu sonucun anlamlı olmadığı görülmektedir. Tepeli & Karadeniz (2003)'in yapmış oldukları çalışmada otistik çocukların alıcı dil puanlarının cinsiyet açısından önemli bir farklılık göstermediği tespit edilmişti. Bu durum, bizim çalışmamız ile örtüşmektedir.

Taner (2003) okulöncesi eğitimi alan ve almayan farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin dil gelişimlerini karşılaştırmıştır. Araştırma sonucuna göre, üst sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin dil gelişim puanları diğer gruplardan fazla çıkmıştır. Ayrıca okulöncesi eğitimi alan grup da testte daha başarılı olmuşlardır. Cinsiyete göre ise, kızlar lehine anlamlı sonuçlar çıkmıştır.

Aydoğan ve Koçak (2003),anaokuluna giden çocukların dil gelişimine etki eden faktörleri incelemişlerdir. Araştırma sonucunda cinsiyete göre dil gelişiminin kızlar lehine anlamlı sonuç ortaya çıkmıştır. Erkan (1990), Taner (2003), Aydoğan ve Koçak (2003)'ın yaptıkları çalışmalar sonucunda dil gelişiminin kızlar lehine anlamlı sonuçlar çıkması yaptığımız çalışma ile çelişmektedir. Yine bu konuda çalışma yapan Erdoğan ve

arkadaşlarının (2005) araştırmalarında ise, alt sosyo-ekonomik çevreden gelen çocukların cinsiyete göre dil gelişimi puanları arasındaki farkın istatiksel olarak önemli olmadığı sonucunu bulmuşlardır. Öztürk (1995) araştırmasında kız ve erkek çocukların alıcı dil düzeylerini karşılaştırmış ve anlamlı bir fark bulamamıştır.

5.2. SONUÇ ve ÖNERİLER

5.2.1. Sonuç

Bu çalışma, Diyarbakır ili merkez ilçelerinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde eğitim gören otistik çocukların alıcı dillerini ölçmek ve aynı yaş grubundaki otistik özellik göstermeyen çocukların alıcı dil seviyelerini karşılaştırmak ve otistik çocukların dil gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla yapılmıştır.

Yaptığımız bu araştırma sonucunda normal çocukların alıcı dil gelişiminin ortalaması 38.333 iken, otistik çocuklarda ise 23.375 olduğunu tespit ettik.

4 yaşındaki otistik kız ve erkeklerin almış oldukları Peabody dil puanları 16.5 iken, 6 yaşındaki çocukların ise puanları 30.25'tir. 4 yaşındaki otistik kızların puan ortalaması 10.666 iken, 6 yaşındakilerin ise 19, 4 yaşındaki erkek otistik çocukların puan ortalaması 22.6 iken, 6 yaşındakiler ise 34 olarak bulunmuştur. Yani, otistik kız ve erkek çocukların yaşları arttıkça, çocukların almış oldukları Peabody dil puanlarında da bir artış olduğu görülmektedir. Alıcı dil gelişiminin ortalaması sadece kızlarda ve sadece erkeklerde de bu şekilde tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, bütün gruplarda dil puanı yaşla doğru orantılıdır.

Araştırma sonuçlarına göre, yaş ortalaması 4.5 olan kız çocukların aldıkları dil puanlarının ortalaması 11.67 iken yaş ortalaması 4.813 olan erkek çocukların aldıkları dil puanlarının ortalaması 28.25 olarak bulunmuştur. Erkek çocukların almış oldukları dil puanlarının, kızlarınkine göre daha yüksek olduğu görülmektedir ancak istatistiksel olarak Mann-Whitney U =-1.49 P=0.15 olduğundan bu sonucun anlamlı olmadığı görülmektedir. Ayrıca tezin sonucuyla ilgili aşağıdaki hususlar da dikkate alınmalıdır:

1. Bu araştırmada otistik çocukların alıcı dil becerileri, bir teste tek bir zaman diliminde (single point) verilen tepkiler üzerinden değerlendirilmiştir. Ancak çocukların bu becerilerinin daha uzun vadede ve farklı değerlendiriciler tarafından değerlendirilmesi daha geçerli ve güvenilir sonuçlara ulaşmaya yardımcı olabilir.

2. Araştırmada teste verilen cevapların, araştırmanın bağlamı, çocukların ekolojisi ve durumluk koşulları tarafından etkilenmiş olasılığı vardır.

3. Yukarıda anlatılan sebeplerden dolayı araştırmada '0' (sıfır) puan almış çocukların dil becerilerinin olmadığı sonucu çıkarılmamalıdır.

4. Engelli ve özelde otistik çocukların dil becerilerinin sadece test yöntemi ile belirlenmesi betimsel bilgiler sunabilmektedir; ancak sadece bu test sonucuna bakarak tanılama ve yerleştirme yapılması önerilmemektedir. Test skorlarının farklı ölçme ve değerlendirme yöntemleriyle (örneğin dinamik değerlendirme) desteklenmesi gerekmektedir.

5. Peabody testinin otistik çocuklar ile kullanılması için gerekli bir standardizasyonu ve adaptasyonu yoktur; dolayısıyla ileride yapılacak benzer uygulamalarda dil, kültür ve engel grubuna yönelik standardizasyonu ve adaptasyonu olan değerlendirme envanterlerinin uygulanması gerekmektedir.

5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler

Yaptığımız bu çalışma sonucu ulaşılan bulgular ışığında aşağıdaki önerilerin gelecekte yapılacak çalışmalar için yararlı olacağı kanaatindeyiz.

1. Bu çalışmada, 3-6 yaş arasındaki otistik çocuklara sadece Peabody Resim-Kelime Testi (Peabody Picture-Vocabulary Test) ve bu çocukların ebeveynlerine de çocuklarla ilgili bir anket uygulanmıştır. Söz konusu çocukların alıcı dil seviyelerini ölçmek için farklı testler de uygulanabilir.
2. Bu araştırma Diyarbakır ili merkez ilçelerinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde eğitim gören otistik çocuklardan oluşmaktadır. Türkiye'deki diğer bölgelerde ve Türkiye çapında da benzer araştırmalar yapılabilir.
3. Bu çalışmada 3-6 yaş arasındaki otistik çocukların alıcı dil becerileri araştırılmıştır. Bu konuda otistik çocukların ifade edici dil becerileri de araştırılabilir.
4. Üzerinde çalışma yapılacak denek sayısı artırılabilir.

5. Peabody testinin Türkiye'de hem normal çocuklara, hem de otistik çocuklara daha verimli bir şekilde uygulanabilmesi için kültürel farklılıklar gözetilerek yeniden düzenlenmesi gerekir.
6. Diğer engel gruplarındaki çocuklarla normal gelişim gösteren çocukların alıcı dil becerileri arasında önemli farklılıkların olup olmadığı araştırılabilir.
7. Ölçüt Bağımlı Dil Örneği Alımı (ÖBDÖA)'nın otistiklerde kullanımı hem alıcı, hem de ifade edici dil kullanımları açısından önemlidir. Benzer konularda tez hazırlayacak kişiler Ölçüt Bağımlı Dil Örneği Alımından yararlanabilirler.

KAYNAKÇA

Akmanoğlu, N.(2002) *Otistik Bireylere Adı Söylenen Rakamın Gösterilmesi Becerisinin Öğretiminde Eşzamanlı İpucuyla Öğretimin Etkililiği*. Yüksek Lisans.

Akmanoğlu, N. (2008) *Otistik çocuklara kötü niyetli yabancı kişilerin kaçırma girişimlerinden kaçınmayı öğretme*. Doktora.

Arıca, E. (2003) *Otistik çocukların dil kullanımlarındaki farklılaşmalar*. Yüksek Lisans.

Atasoy, S. (2002) *Engelli (otistik) kardeşe sahip olan bireylerin kardeş ilişkilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans.

Atasoy, S.(2008) *Yüksek fonksiyonlu otistik çocuklarda çeşitli bilişsel özellikler arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Doktora.

Aydoğan, Y.ve Koçak, N. (2006). *Okulöncesi Çocukların Dil Gelişimlerine Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi.* Milli Eğitim Dergisi.

Başar, G. (2014) *Otistik bireylere çizme ve boyama becerilerinin kazandırılmasında aşamalı yardımla öğretim yönteminin etkisi*. Doktora.

Çiftçi, A. (2011) *Otistik bireylerde söylem yeteneğinin bilgisayarlı ortamda değerlendirilmesi* Yüksek Lisans.

Çiyiltepe M. & Arslan B.(2008) *Çocuklarda Kelime Akıcılığı Yeteneğinin Organizasyonu ve Ölçülmesi.* Dil Dergisi Sayı: 142 Ekim-Kasım-Aralık.

Dale, Philip S. (1976) *Language Development, Second edition, The Dryden Press Inc., United States of America.*

Dökmeci, İ. & Dökmeci, A.H. (2009) *Büyük Tıp Sözlüğü, Nobel Kitabevi.*

Dunn, L & Dunn L, (1997) *Peabody Picture Vocabulary Test, Third Edition Circle Pines, MN: American Guidance Service*.

Erdoğan, S., Şimşek B. H. , Erdoğan A. (2005). *Ankara'nın Alt Sosyoekonomik Bölgelerinde Ana Sınıfına Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Dil Gelişim Düzeylerine Bazı Faktörlerin Etkisinin İncelenmesi*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1, 231-246.

Erkan, P. (1990) *Sosyo-Ekonomik ve Eğitim Düzeyleri Farklı Olan Ailelerin 48–60 Aylar Arasındaki Çocuklarının Dil Yapılarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Eripek, S. (1998). *Özel Eğitim, Anadolu Üniversitesi Yayınları.*

Gilliam, J. E. (2005) *Gilliam Autism Rating Scale-2*

Gözalan, E. & Koçak N. *Oyun Temelli Dikkat Eğitim Programının 5-6 Yas Çocukların Kelime Bilgi Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi*. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 16(Özel Sayı II): 115-121, 2014 ISSN: 2147 - 7833,

Günhan, N. E. (2004) *Türkçe konuşan bir otistik çocuğun eylemsi ve adsal işlevsel normları.* Yüksek Lisans.

İmer, K. Kocaman A. (2011) Özsoy, S., A. *Dilbilim Sözlüğü, Boğaziçi Üniversitesi Yay. İstanbul.*

İşlek, S. (2014) *Normal gelişim gösteren, otistik spektrum bozukluğu olan ve gelişimsel gecikmesi olan çocukların söz öncesi gelişen sosyal iletişim ve sembolik davranışlarının sözcük dağarcığı ile ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans.

Karacan, E. (2000), *"Bebeklerde ve Çocuklarda Dil Gelişimi" Klinik Psikiyatri Dergisi* C.3, S.4, s.263-268.

Karasar, N (2005),*Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karşıyakalı, D.M. (2011) *Otistik bir öğrenciye adı söylenen çalgıyı gösterebilme öğretiminde eşzamanlı ipucuyla öğretimin etkililiği*. Yüksek Lisans.

Kayılı, G. (2010) Koçyiğit, S. & Erbay, F. *Montessori Yönteminin Beş - Altı Yaş Çocuklarının Alıcı Dil Gelişimine Etkisinin İncelenmesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi.*

Kazancıgil, A. (1978) *Tıp Sözlüğü, Güven Kitabevi Yayınları*.

Keçeli Kaysılı, B. (2006) *Otistik Çocukların Dil Özelliklerinin Kullanım Açısından İncelenmesi.* Yüksek Lisans.

Kırcaali – İftar, G, (2005) "Otistik Özellik Gösteren Çocuklara İletişim Becerilerin Kazandırılması" Ya-Pa Yayınları, İstanbul.

Kocatürk, U. (1991) *Açıklamalı Tıp Terimleri Sözlüğü*.

Koçak, F. (2011) *Otistik çocuklara hayat bilgisi dersi ailemiz teması içinde geçen kavramların öğretiminde semantik (anlamsal) kavram haritalarının kullanımının etkililiği.* Yüksek Lisans.

Koçak, N., Ergin, B., Yalçın H. (2014: 100-106) KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 16 (Özel Sayı II).

Kodal, B. (2006) "Eskişehir İlinde Otistik Çocuklarla Çalışan Özel Eğitim Öğretmenlerinin Yaşadıkları Sorunlar ve Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşleri", Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Korkmaz, B.(2003) "Otizm", "Farklı Gelişen Çocuklar", Epsilon Yayıncılık, 1. Baskı, 81 – 115, İstanbul.

Köksal, M. (2010) *Yaz kamplarının otistik çocukların gelişimleri üzerine etkisi*. Yüksek Lisans.

Kurnaz, F.B. (2006). *Peabody Resim Kelime Testinin Madde Yanlılığı Açısından İncelenmesi,* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Lovaas, I. O. (2003) "Teaching Individuals with Developmental Delays: Basic Intervention Techniques"

Moreau, Marie-L. & Richelle, M. (1997), *L'acquisition du langage, Cinquième édition, Mardaga.*

Mutlu, E. (2004) *İletişim Sözlüğü, Bilim ve Sanat yayınları,* Ankara.

Özekes, M. (2013) *Peabody Resim Kelime Testi 3.01-3.12 Yaş Aralığı İzmir Bölgesi Standardizasyonu Çalışması Ege Eğitim Dergisi* 2013 (14) 1: 90–107.

Öztürk, H. (1995) "*Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Giden ve Gitmeyen İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Alıcı ve İfade Edici Dil Düzeyleri* "Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,s.13.

Öztürk, S. A. (2010) *Anne ve Babaların Çocuk Kitapları Hakkındaki Genel Görüşleri İle Çocukların Alıcı Dil Gelişim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkishor Turkic Volume 5/4 Fall.

Taner, M. (2003). *Okulöncesi Eğitimi Alan ve Almayan Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeylerdeki ilköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Dil Gelişimlerinin Karşılaştırılması.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa.

Taşkın Eser, T. (2007) *Otistik çocuğa sahip bir annenin çocuğunun sözcük dağarcığını geliştirmek için kullandığı stratejilerin betimlenmesi*. Yüksek Lisans.

Temel, Z. F. (2000) *"Erken Çocukluk Döneminde Dil Gelişimi: Sosyo- Ekonomik Düzey ve Cinsiyet İlişkisi"* GÜGEF Dergisi, C:20, s:2 Ankara [39-53]

Tepeli, Y. & Karadeniz, H. K. (2013) *Otizmli ve Normal Gelişim Gösteren Çocukların Alıcı Dil Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi, 2*(6), 73-89.

Vardarcı, G. (2011) *Otistik çocuklu ailelere uygulanacak aile eğitim programının aile içi iletişim becerilerine, ailenin problem çözme becerilerine ve otistik çocuklarıyla ilgili algılarına etkisi*. Yüksek Lisans.

Yavuz, M. (2008) *Otistik çocuklara iletişim becerilerinin kazandırılmasında kullanılan öğretim yöntemlerinin öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans.

Yazkaç, P. (2002) *Otistik çocuklara iletişimin öğretilmesinde resim dersinin etkililiği*. Yüksek Lisans.

Yılmaz, E. (2010) *Otistik çocuklarda müzik atölyesi çerçevesinde ortaya çıkan sözel olmayan iletişim işaretlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans.

İnternet Kaynakları:

URL-1, www.uludagsozluk.com/k/evrensel-dil-bilgisi (05.02.2015)

URL-2, www.hastane.com.tr/otizm-nedir.htlm(12.01.2015)

URL-3, http://cirrie.buffalo.edu/encyclopedia/fr/article/31/ (11.06.2015)

URL-4,http://www.medikalakademi.com.tr/otizm-nedir-otizme-ne-sebep-olur-ve-tipik-belirtileri-nelerdir/ (15.06.2015)

URL-5,http://theses.univ-lyon2.fr/documents/lyon2/2008/foudon_n#p=0&a=TH.front.2 *Foudon, Nadège. (2008). L'acquisition du langage chez les enfants autistes: étude longitudinale.*

URL-6,http://research.gold.ac.uk/11251/PSY_thesis_JarrarH_2015.pdf (23.11.2015)

URL-7, www.todev.org (25.11.2015)

URL-8, http://www.engelliler.biz(18.12.2015)

URL-9, http://beslenmebulteni.com (20.12.2015)

URL-10,http://www.doktorumonline.net (21.12.2015)

URL-11,http://www.konusmaterapistim.com/tr/icerik/66/televizyon-dil-ve-konusma-gelisimini-nasil-etkiler(10.01.2016)

URL-12,http://hkndolgun.blogspot.com.tr/2015/06/okul-ortaminda-film-terapi-uygulamalari.html(06.02.2016)

URL-13,http://www.dilkom.anadolu.edu.tr/otizm.php(09.02.2016)

URL-14, http://www.ttb.org.tr/STED/sted0700/6.html (11.02.2016)

EKLER

EK 1

EBEVEYN TANIMA ANKETİ

1.	Annenin yaşı	:
2.	Babanın yaşı	:
3.	Annenin mesleği	:
4.	Babanın eğitim durumu	:
5.	Anne ve baba akraba mı?	:
6.	Kardeş sayısı	:
7.	Otistik çocuğunuz TV izliyor mu?	:
8.	Aile içinde konuşulan dil (diller)	:

EK 2

İZİN BELGESİ

Öğrencinin Adı ve Soyadı : ……
Doğum Tarihi : ……

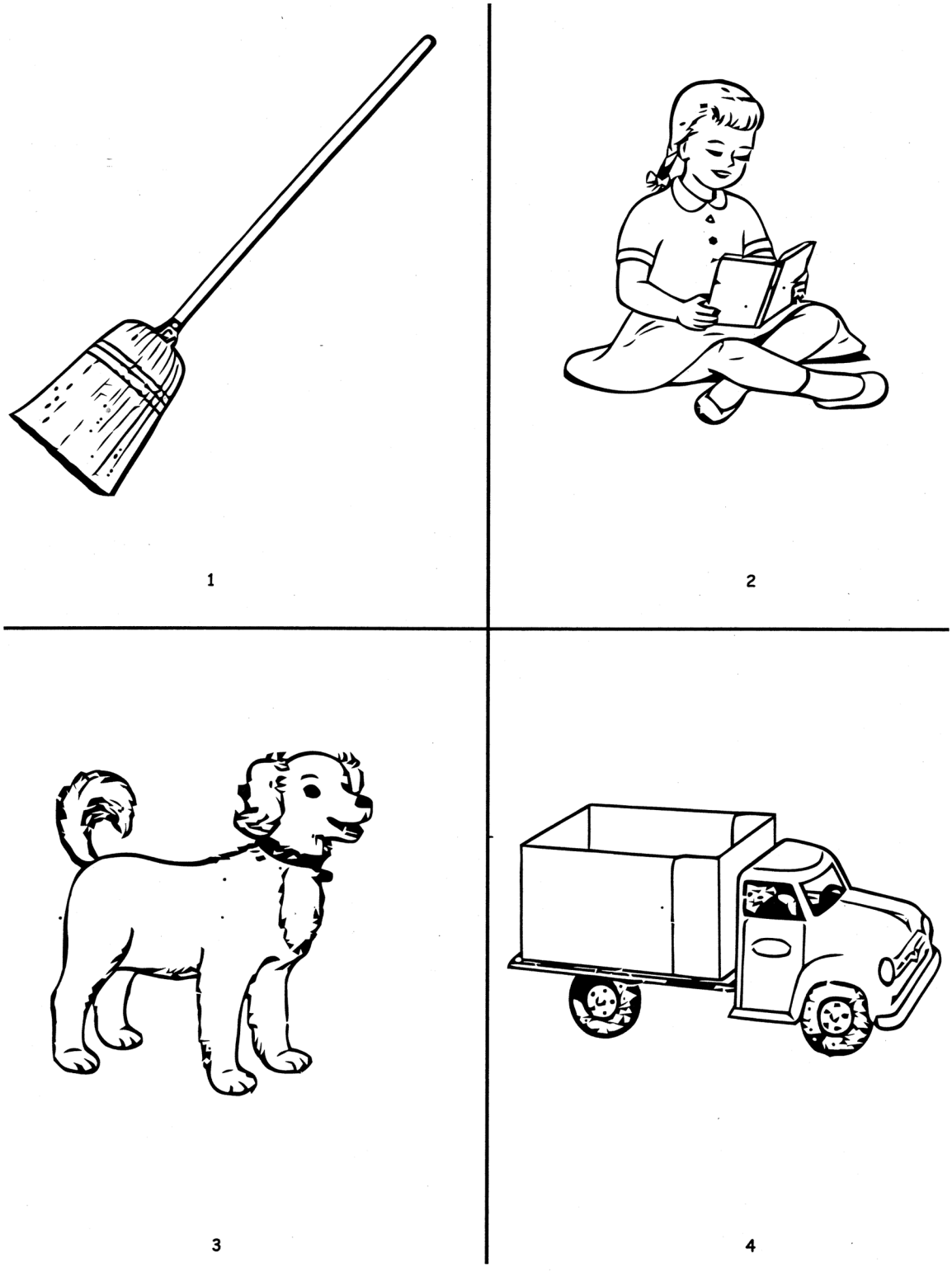
"Yukarıda adı geçen öğrencimizin/çocuğumuzun, Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü öğrencisi Deniz ERBİLGİN tarafından yürütülen "Otistik Çocuklarda Dil ve İletişim Becerileri" adlı yüksek lisans tezinde kullanılmak üzere "Peabody Testinin" uygulanmasını kabul ediyorum.

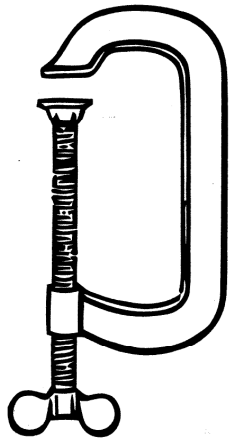
Öğrenci Velisi
(İmza)

Okul Müdürü
(İmza)

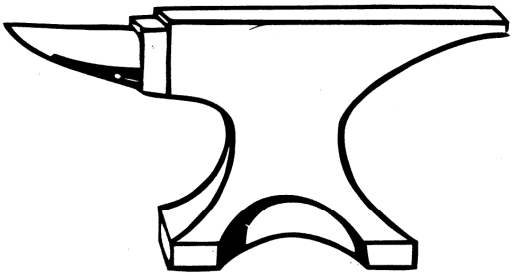
EK 3

PEABODY TESTİNİN BİRKAÇ SAYFASI

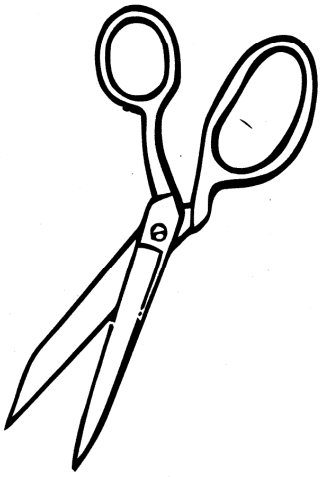

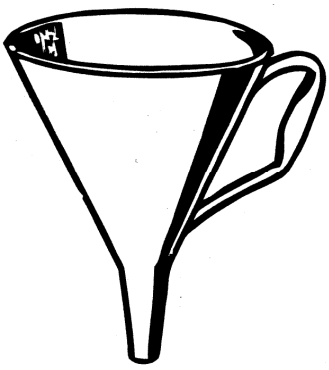
1

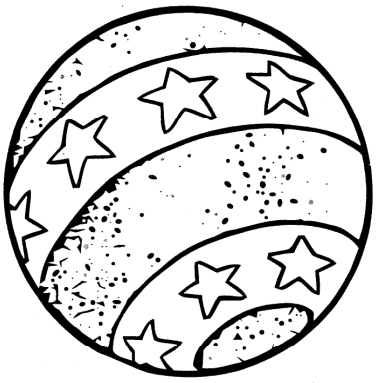
2

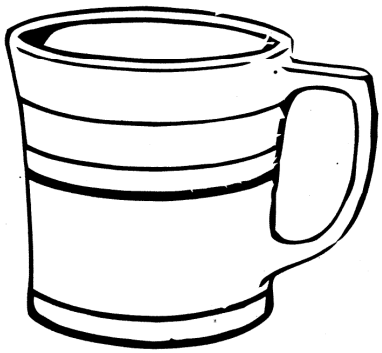
3

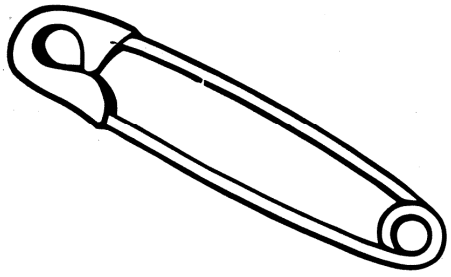
4

1

2

3

4

EK 4

PEABODY RESİM KELİME TESTİ CEVAP ANAHTARI

EK

PEABODY RESİM-KELİME TESTİ

Adı-Soyadı :
Doğum Tarihi :
Cinsiyet :
Testin Verildiği Tarih :
Testin Yeri : Şehir Gecekondu Köy
Testi Uygulayan :

Resim No	Kelime	Denek Yanıtları	Doğru Yanıtlar
1	Köpek		3
2	Makas		3
3	Ayakkabı		4
4	Parmak		4
5	At		2
6	Otobüs		4
7	Çocuklar		2
8	Oturan		3
9	Masa		2
10	Para		4
11	Merdiven		3
12	Ceket		2
13	Yılan		1
14	Çivi		1
15	Kayık (Yelkenli)		3
16	Kaplumbağa		4
17	Zil (Çan)		1
18	Sandık		2
19	Lastik		3
20	Saklanan		4
21	Uçurtma		1
22	Yüzük		2
23	Süs		2
24	Böcek		1
25	Makara		4
26	Vuran		2

27	Öğretmen		2
28	Silah		2
29	Berber		2
30	Pişiren		4
31	Ekin Toplayan		4
32	Paraşüt		3
33	Çeken		1
34	Lamba		1
35	Aşçıbaşı		4
36	Kemiren		1
37	Fare		1
38	Toplayan		2
39	Tırmanan		2
40	Yay		2
41	Külah		2
42	Cımbız		1
43	İşaret		1
44	Örümcek Ağı		3
45	Yardım		4
46	Çalan		4
47	Esneyen		2
48	Fidan		2
49	Kanca		2
50	Yüklü		2
51	Lokomotif		1
52	Balina		2
53	Saldıran		4
54	Sevinçli		3
55	Takılan		2
56	Kemirici		2
57	Sonbahar		2
58	Yelkenli		4
59	Petek		2
60	Zaman		1
61	Dengeleyen		1
62	İnşaat		3
63	Sıralayan		1
64	Engel		2
65	Stadyum		1
66	Nehir		1
67	Yaya		2
68	Kadeh		4
69	Ambulans		2
70	Nem		4
71	Yağlama		1

72	Değerlendirme		3
73	Dehşet		1
74	Küre		1
75	Profesör		4
76	Isı		3
77	Lehimleme		4
78	Memnuniyetsizlik		3
79	Mors		3
80	Çapan		1
81	Eşekarısı		3
82	Güvensiz		2
83	Güveç		2
84	İlah		1
85	Hayret		3
86	Eyer		4
87	Dere		3
88	Kemer		3
89	Kaptan		1
90	Kimyager		4
91	Hendek		2
92	Deve		2
93	Hukuk		1
94	Trabzan		3
95	Konut		4
96	İtimat		2
97	Saz		2
98	Vaha		1
99	Casusluk		4
100	Safkan		3

EK 5

PEABODY RESİM KELİME TESTİ ALICI DİL YAŞ BULMA ÇİZELGESİ

PUAN	ŞEHİR	KÖY	GKND	PUAN	ŞEHİR	KÖY	GKND	PUAN	ŞEHİR	KÖY	GKND
6	--	2,4	--	36	4,10	6,10	5,11	66	8,3	10,1	9,7
7	--	2,6	--	37	4,11	7,0	6,0	67	8,4	10,2	9,9
8	--	2,8	--	38	5,0	7,1	6,2	68	8,6	10,4	9,10
9	--	2,10	--	39	5,2	7,2	6,4	69	8,7	10,5	10,0
10	--	3,0	--	40	5,3	7,4	6,5	70	8,8	10,6	10,2
11	--	3,2	--	41	5,4	7,5	6,6	71	8,9	10,8	10,4
12	--	3,4	3,0	42	5,5	7,6	6,8	72	8,11	10,10	10,6
13	--	3,6	3,1	43	5,7	7,8	6,10	73	9,0	11,0	10,8
14	--	3,10	3,2	44	5,8	7,9	6,11	74	9,2	11,2	10,10
15	--	4,1	3,4	45	5,10	7,10	7,0	75	9,3	11,4	11,0
16	--	4,3	3,6	46	5,11	7,11	7,2	76	9,4	11,8	11,2
17	--	4,5	3,7	47	6,0	8,0	7,3	77	9,5	12,0	11,4
18	--	4,7	3,8	48	6,1	8,2	7,5	78	9,7	12,4	11,6
19	--	4,9	3,10	49	6,3	8,3	7,6	79	9,8	12,6	11,8
20	2,6	4,11	4,0	50	6,5	8,4	7,8	80	9,9	12,8	11,10
21	2,8	5,0	4,1	51	6,6	8,6	7,9	81	9,11	12,10	--
22	2,10	5,1	4,2	52	6,7	8,7	7,11	82	10,0	--	--
23	3,0	5,3	4,4	53	6,9	8,8	8,0	83	10,1	--	--
24	3,2	5,5	4,5	54	6,10	8,10	8,1	84	10,3	--	--
25	3,4	5,7	4,7	55	6,11	8,11	8,2	85	10,4	--	--
26	3,6	5,9	4,8	56	7,11	9,0	8,3	86	10,5	--	--
27	3,8	5,11	4,10	57	7,2	9,2	8,5	87	10,10	--	--
28	3,9	6,0	4,11	58	7,4	9,3	8,7	88	11,3	--	--
29	3,10	6,1	5,0	59	7,5	9,4	8,9	89	--	--	--
30	4,0	6,2	5,2	60	7,6	9,5	8,10				
31	4,2	6,4	5,4	61	7,8	9,6	9,0				
32	4,4	6,5	5,5	62	7,10	9,8	9,1				
33	4,6	6,6	5,6	63	7,11	9,9	9,2				
34	4,7	6,8	5,8	64	8,0	9,10	9,3				
35	4,8	6,9	5,10	65	8,1	10,0	9,5				

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Deniz ERBİLGİN

Doğum Yeri ve Tarihi : Eskişehir – 19.03.1974

Medeni Hali : Evli

E-mail : deniz.erbilgin@dicle.edu.tr / lamer99@hotmail.com

Unvanı : Okutman

EĞİTİM DURUMU

2013- :Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Fransız Dili Eğitimi Yüksek Lisans, Diyarbakır

1997-1998: Rouen Üniversitesi Yüksek Lisans, Fransa

1996-1997: Cavilam Fransızca Dil Okulu, Vichy, Fransa

1991-1995: Dicle Üniversitesi Yabancı Diller Bölümü, Fransız Dili Eğitimi, Diyarbakır

1989-1991: Diyarbakır Hüseyin Uluğ Lisesi, Diyarbakır

İŞ DENEYİMİ

1998-2016: Dicle Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Diyarbakır

BİLDİĞİ YABANCI DİLLER

Fransızca ve İngilizce

VERDİĞİ ÖN LİSANS VE LİSANS DERSLERİ

İngilizce ve Fransızca

ALDIĞI BURSLAR

a) TEV (Türk Eğitim Vakfı) Bursu 1992-1995 (Diyarbakır)

b) Fransız Hükümeti tarafından yurt dışı lisansüstü eğitimi için CNOUS (Centre National des Oeuvres Universitaires et Scolaires) bursu – 1996-1998 (PARİS).